

VISHNU

★ I A S ★

MODERN GURUKUL FOR CIVIL SERVICES

TGPSC G 1 | UPSC - CSE | APPSC G 1

UPSC MAINS 2025

**TELUGU COMPULSORY
MODEL PAPER**

QUESTION WITH MODEL ANSWERS

सत्यमेव जयते

WWW.VISHNUIAS.COM

<https://t.me/vishnuiasmentor>

8977900939

9000400939

QUESTION PAPER

తెలుగు / TELUGU

(తప్పనిసరి) / (Compulsory)

నిర్ణీత సమయం : మూడు గంటలు

గరిష్ట మార్కులు : 300

Time Allotted: Three hours

Maximum Marks: 300

ప్రశ్నపత్ర విశేష సూచనలు

ముందుగా ఈ క్రింది సూచనలన్నింటిని జాగ్రత్తగా చదివి, సమాధానాలను రాయండి :

అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలను రాయాలి.

ఒక్కొక్క ప్రశ్నకు / విభాగానికి మార్కులు ఆ ప్రక్కనే నిర్దేశింపబడి ఉంటాయి.

శిర్షికలో ప్రత్యేకంగా సూచింపబడిన స్థలాలలో తప్ప - అన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానాలు తెలుగులోనే (తెలుగు లిపిలోనే) రాయాలి.

ప్రశ్నల వద్ద నిర్దేశించిన పదాల సంఖ్యను పాటించక ఎక్కువ రాసినా, తక్కువ రాసినా, ఉక్త పరిమితికంటే హెచ్చుతగ్గులున్నా మార్కులను తగ్గించటం జరుగవచ్చును.

ఈ లఘుపుస్తకంలో ఏదైనా ప్రశ్నకు, విభాగానికి సమాధానం రాయనప్పుడు ఖాళీ స్థలాన్ని విడిచిపెట్టక, ఆ చోట స్పష్టంగా కొట్టివేయాలి.

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions:

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answers must be written in **TELUGU (Telugu script)** unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

Q1. ఈ క్రింది అంశాలలో ఒకదానిని గురించి సుమారు ఆరువందల (600) పదాలలో వ్యాసరచన చేయండి:100

- (a) వాతావరణ మార్పులకు తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలు ఒక నిదర్శనం.
- (b) ప్రపంచీకరణ ప్రపంచంలో సాంస్కృతిక గుర్తింపును కాపాడుకోవడం
- (c) ఎన్నికల్లో భాగస్వామ్యం మరియు యువత సాధికారత
- (d) వ్యక్తులు మరియు సమాజంపై విద్య యొక్క ప్రభావం

Q2. ఈ క్రింది గద్య భాగాన్ని శ్రద్ధగా చదివి, దిగువ ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలను స్పష్టంగా వ్రాయండి :

12x5=60

మానవ సమాజంలో సమాచార మార్పిడి అనేది ఎప్పటి నుంచో ఒక కీలకమైన అంశం. ప్రాచీన కాలంలో, ప్రజలు తమ ఆలోచనలను, భావాలను గుహలలోని చిత్రాల ద్వారా, సంకేతాల ద్వారా పంచుకునేవారు. ఈ రకమైన సమాచార మార్పిడి చాలా నెమ్మదిగా ఉండేది, మరియు అది పరిమిత సంఖ్యలో ఉన్న ప్రజలకు మాత్రమే చేరేది. కాలక్రమేణా, భాష యొక్క ఆవిర్భావంతో సమాచార మార్పిడిలో ఒక విప్లవం వచ్చింది. మౌఖిక సంభాషణలు, కథలు మరియు పాటల ద్వారా జ్ఞానం తరం నుండి తరానికి అందించబడేది. అయినప్పటికీ, ఈ పద్ధతిలో సమాచారం తరచుగా వక్రీకరించబడేది లేదా పూర్తిగా మర్చిపోబడేది.

లిఖితపూర్వక భాష యొక్క ఆవిర్భావం సమాచార మార్పిడికి కొత్త మార్గాన్ని తెరిచింది. రాతి శాసనాలు, తాటాకులపై రాసిన గ్రంథాలు మరియు పురాతన పుస్తకాలు శాశ్వత రికార్డులను సృష్టించాయి. ఈ రికార్డులు సంస్కృతి, చరిత్ర, మరియు శాస్త్రీయ జ్ఞానాన్ని భద్రపరచడానికి సహాయపడ్డాయి. అయితే, ఈ పద్ధతిలో కూడా సమాచారం ఒకరి నుంచి మరొకరికి చేరడానికి చాలా సమయం పట్టేది. గుటెన్బర్గ్ ప్రింటింగ్ ప్రెస్ కనిపెట్టిన తర్వాత, పుస్తకాలు మరియు వార్తాపత్రికల ముద్రణ వేగవంతమైంది. దీనితో, సమాచారం ఎక్కువ మంది ప్రజలకు త్వరగా చేరడం సాధ్యమైంది, మరియు విద్య మరియు అక్షరాస్యత రేటు గణనీయంగా పెరిగాయి. ఇది ఒక రకంగా సామాజిక విప్లవానికి నాంది పలికింది.

20వ శతాబ్దంలో రేడియో, టెలివిజన్ మరియు టెలిఫోన్ వంటి మాధ్యమాల ఆవిర్భావంతో సమాచార మార్పిడి మరింత వేగవంతమైంది. ఈ మాధ్యమాలు ప్రజలను ప్రపంచం నలుమూలల నుంచి అనుసంధానం చేశాయి. నేరుగా ఇంట్లో కూర్చుని ప్రజలు ప్రపంచంలో ఏం జరుగుతుందో తెలుసుకోగలిగారు. 21వ శతాబ్దంలో ఇంటర్నెట్ మరియు సామాజిక మాధ్యమాల రాకతో సమాచార మార్పిడి అనేది అపూర్వమైన వేగాన్ని, విస్తృతిని పొందింది. ఇప్పుడు, ఒక వ్యక్తి ఒక క్షణంలో తన ఆలోచనలను ప్రపంచంలోని ఇతర వ్యక్తులకు పంచుకోవచ్చు. అయితే, ఈ

వేగవంతమైన సమాచార మార్పిడితో కొన్ని సవాళ్లు కూడా వచ్చాయి. అవాస్తవ సమాచారం మరియు తప్పుడు సమాచారం వేగంగా వ్యాపించటం దీనిలో ఒకటి. సమాచారం యొక్క ప్రామాణికతను నిర్ధారించడం అనేది ఆధునిక సమాజానికి ఒక పెద్ద సవాలుగా మారింది.

ప్రశ్నలు:

- (a) సమాచార మార్పిడిలో ప్రింటింగ్ ప్రెస్ యొక్క అవిర్భావం ఎలా విప్లవాత్మకమైనది? 12
- (b) ఆధునిక సమాచార మార్పిడికి సంబంధించిన ప్రధాన సవాళ్లు ఏమిటి? 12
- (c) ప్రాచీన కాలంలో సమాచార మార్పిడి పద్ధతులు ఎలా ఉండేవి? 12
- (d) లిఖితపూర్వక భాష యొక్క ప్రాముఖ్యత ఏమిటి? 12
- (e) 20వ శతాబ్దపు మాధ్యమాల అవిర్భావం ప్రజల జీవితాలపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపింది? 12

Q3. ఈ క్రింది ప్రస్తావికను మీ సొంత మాటలలో మూడవ వంతు పరిమాణానికి కుదించండి. దీనికి శీర్షిక అవసరం లేదు : 60

సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDGs) అనేవి ఐక్యరాజ్య సమితి (UNO) చేత 2015లో ఏర్పాటు చేయబడిన ప్రపంచవ్యాప్త లక్ష్యాలు. ఇవి ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న ఆర్థిక, సామాజిక మరియు పర్యావరణ సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి ఒక సమగ్రమైన ప్రణాళిక. 2030 నాటికి ఈ లక్ష్యాలను సాధించడానికి సభ్య దేశాలు కృషి చేయాలి. SDGs అనేవి మొత్తం 17 లక్ష్యాలు, 169 ఉప-లక్ష్యాలు మరియు 232 సూచికలను కలిగి ఉంటాయి. ఈ లక్ష్యాలు అన్ని దేశాలకు వర్తిస్తాయి, కేవలం అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు మాత్రమే కాదు.

SDGs యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం పేదరికాన్ని పూర్తిగా నిర్మూలించడం. మొదటి లక్ష్యం 'పేదరికం లేదు' అని స్పష్టంగా పేర్కొంటుంది. దీనితో పాటు, రెండవ లక్ష్యం 'ఆకలిని నిర్మూలించడం', మూడవ లక్ష్యం 'మంచి ఆరోగ్యం మరియు శ్రేయస్సు', మరియు నాలుగవ లక్ష్యం 'నాణ్యమైన విద్య' వంటివి ప్రజల ప్రాథమిక అవసరాలను తీర్చడంపై దృష్టి సారిస్తాయి. ఇవి మానవ అభివృద్ధికి పునాదులు.

ఐదవ లక్ష్యం 'లింగ సమానత్వం' సాధించడం. ఇది సమాజంలో స్త్రీ, పురుషులకు సమాన అవకాశాలు కల్పించడం, మహిళల సాధికారతను ప్రోత్సహించడం. అదేవిధంగా, ఆరవ లక్ష్యం 'శుభ్రమైన నీరు మరియు పారిశుధ్యం' అందరికీ అందుబాటులో ఉండేలా చూడటం. ఏడవ లక్ష్యం 'శుభ్రమైన మరియు అందుబాటులో ఉన్న ఇంధనం' గురించి చెబుతుంది, ఇది వాతావరణ మార్పులను అరికట్టడానికి సహాయపడుతుంది.

SDGs ఆర్థికాభివృద్ధికి కూడా ప్రాధాన్యత ఇస్తాయి. ఎనిమిదవ లక్ష్యం 'మంచి పని మరియు ఆర్థికాభివృద్ధి', తొమ్మిదవ లక్ష్యం 'పరిశ్రమ, ఆవిష్కరణ మరియు మౌలిక సదుపాయాలు', మరియు పదవ లక్ష్యం 'అసమానతలను తగ్గించడం' వంటివి ఆర్థిక వ్యవస్థల వృద్ధిని మరియు సామాజిక న్యాయాన్ని ప్రోత్సహిస్తాయి.

పర్యావరణ పరిరక్షణ SDGsలో ఒక ముఖ్యమైన భాగం. పన్నెండవ లక్ష్యం 'బాధ్యతాయుత వినియోగం మరియు ఉత్పత్తి', పన్నెండవ లక్ష్యం 'వాతావరణ చర్య', పద్నాలుగవ లక్ష్యం 'నీటి కింద జీవితం', మరియు పదిహేనవ లక్ష్యం 'భూమిపై జీవితం' వంటివి పర్యావరణ సమతుల్యతను కాపాడటానికి దోహదపడతాయి.

చివరి రెండు లక్ష్యాలు, పదహారవ లక్ష్యం 'శాంతి, న్యాయం మరియు బలమైన సంస్థలు' మరియు పదిహేడవ లక్ష్యం 'లక్ష్యాల కోసం భాగస్వామ్యం' అనేవి అన్ని లక్ష్యాలను సాధించడానికి అంతర్జాతీయ సహకారం, మంచి పాలన, మరియు సమగ్ర భాగస్వామ్యం ఎంత అవసరమో తెలియజేస్తాయి. ఈ విధంగా, SDGs ఒక బహుముఖ మరియు సమగ్రమైన ప్రణాళికను అందిస్తాయి.

(316 పదాలు)

Q4. ఈ క్రింది తెలుగువచనాన్ని అంగ్లంలోనికి అనువదించండి :

20

జీవితం ఒక నిరంతర ప్రయాణం. ప్రతి మనిషి పుట్టుకతోనే ఈ యాత్రను మొదలుపెడతాడు. ఈ ప్రయాణంలో ఎదురయ్యే అనుభవాలు, పాఠాలు మన వ్యక్తిత్వాన్ని తీర్చిదిద్దుతాయి. బాల్యం, యువ్వనం, వృద్ధాప్యం - ఇలా ప్రతి దశలోనూ కొత్త మార్పులు, కొత్త సవాళ్ళు ఉంటాయి. కొంతమందికి ఈ ప్రయాణం సాఫీగా సాగిపోవచ్చు, మరికొందరికి ఎన్నో ఒడిదుడుకులతో కూడి ఉండవచ్చు. కానీ, ఈ ప్రయాణంలో ముందుకు సాగడమే జీవితం. వెనక్కి తిరిగి చూడకుండా, ప్రతి క్షణాన్ని ఆస్వాదిస్తూ ముందుకు అడుగులు వేయడమే ఈ యాత్ర యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం. మన చుట్టూ ఉన్న వ్యక్తులు, మనం నేర్చుకున్న విషయాలు ఈ ప్రయాణాన్ని మరింత అర్థవంతం చేస్తాయి.

ఈ జీవిత యాత్రలో మనం ఎంచుకునే దారులు మన భవిష్యత్తును నిర్ణయిస్తాయి. ఒక మంచి నిర్ణయం మన జీవితాన్ని ఉన్నత స్థానాలకు తీసుకెళ్లే, ఒక చిన్న పొరపాటు మనల్ని పాతాళానికి తోసేయవచ్చు. అందుకే, ప్రతి అడుగును జాగ్రత్తగా వేయడం ముఖ్యం. మనకు ఇష్టమైన వ్యక్తులు, స్నేహితులు, కుటుంబ సభ్యులు ఈ యాత్రలో మనకు తోడుగా ఉంటారు. వారి ప్రోత్సాహం, ప్రేమ, మద్దతు మనకు అండగా నిలబడతాయి. ఒక వ్యక్తి జీవితంలో సాధించే విజయాలు, పొందే అనుభవాలు కేవలం అతని ఒక్కడివే కాకుండా, అతని చుట్టూ ఉన్నవారికి కూడా సంబంధించినవి. ఈ యాత్రలో మనం ఎదుర్కొనే ప్రతి సమస్య ఒక కొత్త పాఠాన్ని నేర్పుతుంది.

జీవిత యాత్రలో కొన్నిసార్లు ఒంటరిగా ప్రయాణించాల్సి రావచ్చు. ఆ సమయంలో నిరాశ, నిస్పృహలు మనల్ని ఆవరించవచ్చు. కానీ, అలాంటి కష్ట సమయాల్లోనే మన అంతర్గత శక్తి బయటపడుతుంది. ఎప్పుడైతే మనం మనల్ని

మనం అర్థం చేసుకుంటామో, మనలో ఉన్న బలాన్ని తెలుసుకుంటామో, అప్పుడు ఒంటరితనం కూడా ఒక గొప్ప గురువులా మారుతుంది. ఈ యాత్రలో మనం పడే ప్రతి బాధ, కన్నీరు మనల్ని మరింత దృఢంగా మారుస్తాయి. ఒక వ్యక్తి తన గతాన్ని అంగీకరించి, వర్తమానంలో జీవిస్తూ, భవిష్యత్తుపై ఆశతో ముందుకు సాగడమే ఈ ప్రయాణంలో అత్యంత ముఖ్యమైన విషయం.

చివరగా, జీవిత యాత్ర అనేది కేవలం గమ్యాన్ని చేరుకోవడం కాదు, ఆ గమ్యానికి చేరుకునే మార్గాన్ని ఆస్వాదించడం కూడా. మనం ఎక్కడికి వెళ్తున్నాము అనేదానికంటే, మనం ఆ ప్రయాణాన్ని ఎలా ఆస్వాదిస్తున్నాము అనేది ముఖ్యం. ప్రతి రోజు ఒక కొత్త పాఠాన్ని నేర్చుకోవడం, మన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్ని గమనించడం, సంతోషంగా జీవించడం - ఇవే ఈ యాత్ర యొక్క అసలైన ఉద్దేశ్యాలు. మన జీవితం ముగిసేలోగా మనం వెనక్కి తిరిగి చూసుకున్నప్పుడు, ఒక గొప్ప ప్రయాణాన్ని పూర్తి చేశామని సంతృప్తి చెందగలగాలి. అదే మన జీవిత యాత్ర యొక్క అంతిమ విజయం.

Q5. ఈ క్రింది ఖండికను ఇంగ్లీషు నుండి తెలుగులోకి అనువదించండి : 20

Karl Marx was a profound 19th-century thinker whose work influenced philosophy, economics, history, and political theory. Shaped by German philosophers such as Hegel and Feuerbach, Marx responded to the social inequalities and exploitation prevalent in his era. He argued that capitalism turned workers into mere tools for production, with their labor exploited for the profit of the capitalist class. Marx's ultimate aim was the overthrow of the capitalist system to address this injustice.

Marx dedicated his life to studying and critiquing society. Together with Friedrich Engels, he produced foundational texts like "The Communist Manifesto" and "Das Kapital." "The Communist Manifesto" famously rallied workers of the world to unite, calling for the creation of a classless society by dismantling capitalism. Although Marx's theories were not widely accepted during his lifetime—and he endured poverty and exile—they later gained substantial influence. In the 20th century, revolutions in Russia, China, and Eastern Europe led to communist governments claiming to be inspired by Marx's ideas. However, critics argue that these regimes often misinterpreted or manipulated Marx's concepts for political ends, and the classless society he envisioned did not take shape as he hoped.

Despite the varied and sometimes controversial political outcomes, Marx's theories are foundational in modern social science and political thought. His critique of capitalism still resonates in contemporary discussions about inequality, economic instability, and workers' rights. Marx's philosophical materialism and interpretation of history remain influential, ensuring his legacy endures wherever issues of social justice, class struggle, and economic fairness are debated.

Q6. (a) ఈ క్రింది జాతీయాలను మీ సొంత వాక్యాలలో ప్రయోగించండి : 2x5=10

(i) అడుగులకు మడుగులు 2

(ii) ఉడతలు పట్టేవాడు 2

(iii) కట్టు బానిస 2

(iv) కాలుగాలిన పిల్లి 2

(v) గాడిద గత్తర 2

(b) ఈ క్రింది వాటికి సమానార్థక పదాలను వ్రాయండి : 2x5=10

(i) రిపు 2

(ii) మూర్ఖము 2

(iii) ఉదకము 2

(iv) చక్షువు 2

(v) ఉత్తరోత్తర 2

(c) ఈ క్రింది వాటికి వ్యతిరేకార్థ పదాలను వ్రాయండి : 2x5=10

(i) ఉచ్ఛ్వాసము 2

(ii) శీఘ్రం 2

(iii) సాపేక్ష 2

(iv) పండితుడు 2

(v) సుభిక్షము 2

(d) ఈ క్రింది పదాలలోని అక్షర దోషాలను సరిచేయండి :

2x5=10

(i) కమళము

2

(ii) పుసత్తకం

2

(iii) కంటమూలం

2

(iv) నాలిక కొశ

2

(v) సాపము

2

Telugu Compulsory Paper Model Answers

Q1. ఈ క్రింది అంశాలలో ఒకదానిని గురించి సుమారు ఆరువందల (600) పదాలలో వ్యాసరచన చేయండి:

(a) వాతావరణ మార్పులకు తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలు ఒక నిదర్శనం.

పరిచయం:

వాతావరణ మార్పు ఒకప్పుడు దూరపు భావనగా ఉండేది, ఇప్పుడు అది ఒక తక్షణ వాస్తవంగా మారింది. ప్రతి రుతువులో కొత్త తీవ్రతలను మనం చూస్తున్నాం. 2024లో, భారతదేశంలో 366 రోజులలో 322 రోజులు తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలు సంభవించాయి. ఇది భూతాప ప్రభావాలను ఉపఖండంలోని మిలియన్ల మంది ప్రజలకు ఒక ప్రత్యక్ష అనుభవంగా మార్చింది.

అస్సాంలో వరదలు లేదా రాజస్థాన్‌లో వడగాడ్పులు వంటి ప్రతి తీవ్ర సంఘటన మానవులకు తక్షణ నష్టాన్ని కలిగిస్తుంది మరియు దీర్ఘకాలిక సామాజిక-ఆర్థిక పరిణామాలను సృష్టిస్తుంది. ప్రజలు మరియు పర్యావరణ వ్యవస్థలు రెండింటినీ రక్షించే పటిష్టమైన పరిష్కారాలను రూపొందించడానికి ఈ సంక్షోభం యొక్క బహుముఖ స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవడం చాలా అవసరం.

వాతావరణ మార్పు మరియు తీవ్ర వాతావరణం యొక్క నిర్వచనం:

వాతావరణ మార్పు అనేది ప్రధానంగా మానవ కార్యకలాపాల వల్ల వెలువడే హరితగృహవాయువుల కారణంగా ఉష్ణోగ్రత, వర్షపాతం మరియు గాలి సరళిలో నిరంతర మార్పులను సూచిస్తుంది. తీవ్ర వాతావరణం అనేది సుదీర్ఘకాలం పాటు కొనసాగే తుఫానులు, వడగాడ్పులు లేదా ఆకస్మిక వరదలు వంటి ఏకైక, తరచుగా హింసాత్మక సంఘటనలను సూచిస్తుంది. ఇవి చారిత్రక ప్రమాణాల కంటే ఎక్కువ తరచుగా లేదా తీవ్రంగా సంభవిస్తాయి.

కేవలం 2024లో, అస్సాం మరియు మహారాష్ట్ర వంటి రాష్ట్రాలు 100 రోజులకు పైగా ఇటువంటి సంఘటనలను నివేదించాయి, ఇది సాధారణ వాతావరణ చక్రాలు తెలిసిన హద్దులను దాటి ఎలా ప్రభావితమవుతున్నాయో చూపిస్తుంది. ఈ అసాధారణతలు మౌలిక సదుపాయాలను దెబ్బతీస్తాయి, జీవనోపాధిని నాశనం చేస్తాయి మరియు ఇప్పటికే బలహీనంగా ఉన్న సమాజాలలో దుర్బలత్వాన్ని పెంచుతాయి.

చారిత్రక నేపథ్యం:

పారిశ్రామిక యుగానికి ముందు, వాతావరణ వైవిధ్యం అగ్నిపర్వత విస్ఫోటనాలు, సౌర చక్రాలు మరియు సముద్ర ప్రవాహాల వంటి సహజ కారణాల వల్ల సంభవించేది. అయితే, 1970ల నుండి, శిలాజ ఇంధనాలను మండించడం మరియు పెద్ద ఎత్తున అడవులను నరికివేయడం వల్ల ఉష్ణోగ్రత పెరగడం అపూర్వమైన రేటుతో వేగవంతమైంది.

భారతదేశంలో 2005 తర్వాత తీవ్ర వాతావరణ సంఘటనలు విపరీతంగా పెరిగాయి. 1970 నుండి 478కి పైగా సంఘటనలు నమోదయ్యాయి. ఈ పెరుగుదల మన ఆధునిక శక్తి వినియోగ పద్ధతులు గ్రహం యొక్క వాతావరణ వ్యవస్థలను ఎలా మార్చాయో స్పష్టం చేస్తుంది.

వాతావరణ మార్పు మరియు తీవ్ర వాతావరణం మధ్య సంబంధాలు:

వెచ్చని వాతావరణం ఎక్కువ శక్తిని మరియు తేమను నిలుపుకుంటుంది, ఇది తీవ్ర సంఘటనల తీవ్రత మరియు సంభావ్యతను పెంచుతుంది. 2022 మరియు 2024 మధ్య, మధ్య భారతదేశంలో తీవ్ర వాతావరణ రోజులు 16% పెరిగాయి, 218 నుండి 253కి చేరాయి. ఇది పెరుగుతున్న ఉష్ణోగ్రతలకు మరియు సంఘటనల పెరిగిన సంఖ్యకు ప్రత్యక్ష సంబంధాన్ని చూపుతుంది.

రుతుపవనాల తీవ్రత పెరగడం, జెట్ స్ట్రీమ్లలో మార్పులు మరియు సముద్రాలు వేడెక్కడం వంటివి ప్రమాదాలను మరింత తీవ్రతరం చేస్తాయి. భవిష్యత్తులో విపత్తులు ఎక్కడ మరియు ఎప్పుడు సంభవిస్తాయో అంచనా వేయడానికి ఈ సంబంధాలను గుర్తించడం చాలా ముఖ్యం.

వడగాడ్పులు మరియు పెరుగుతున్న ఉష్ణోగ్రతలు:

ఉత్తర భారతదేశంలో వడగాడ్పులు ఇప్పుడు సాధారణంగా 45°C దాటిపోతున్నాయి, అవి గతంలో కంటే ఎక్కువ కాలం పాటు కొనసాగుతున్నాయి మరియు ఎక్కువ మంది ప్రాణాలను హరిస్తున్నాయి. 2024లో, ఉత్తరప్రదేశ్ మరియు రాజస్థాన్లలో విపరీతమైన వేడి కారణంగా వడదెబ్బ అత్యవసర పరిస్థితులు, నీటి కొరత మరియు విస్తృత పంట నష్టాలు సంభవించాయి.

తక్షణ ఆరోగ్య ప్రమాదాలకు మించి, దీర్ఘకాలం పాటు అధిక ఉష్ణోగ్రతలు రహదారులను దెబ్బతీస్తాయి, రైలు పట్టాలను వక్రీకరిస్తాయి మరియు విద్యుత్ గ్రిడ్లపై భారాన్ని పెంచుతాయి. కాంక్రీట్ వేడిని నిలుపుకునే పట్టణ ప్రాంతాలు ముఖ్యంగా ప్రభావితమవుతున్నాయి, ఇది హరిత మౌలిక సదుపాయాల అవసరాన్ని నొక్కి చెబుతుంది.

వరదలు మరియు అస్తవ్యస్తమైన వర్షపాతం:

వెచ్చని వాతావరణం ప్రతి డిగ్రీ సెల్సియస్ పెరుగుదలకు సుమారు 7% ఎక్కువ నీటి ఆవిరిని నిలుపుకోగలదు, ఇది భారీ వర్షపాతం మరియు ఆకస్మిక వరదలకు దారితీస్తుంది. 2024లో అస్సాం 122 రోజుల వరదలు మరియు కొండచరియలు విరిగిపడటాన్ని నమోదు చేసింది, ఇది వేలాది మందిని నిరాశ్రయులను చేసింది మరియు నదీతీర పర్యావరణ వ్యవస్థలను దెబ్బతీసింది.

ముంబై వంటి నగరాలు తీవ్ర వర్షపాతంలో తుఫాను నీటి వ్యవస్థలు విఫలమైనప్పుడు "ఫ్లావియల్" వరదలను ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఇటువంటి సంఘటనలు పాతకాలపు పారుదల నిర్మాణాలు కొత్త సాధారణ భారీ వర్షాల కోసం సరిపోవడం లేదని స్పష్టం చేస్తాయి.

తుఫానులు మరియు వానలు:

భారతదేశ తూర్పు తీరం ఉష్ణమండల తుఫానులకు ఒక హాట్ స్పాట్, ఇవి పెరుగుతున్న సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలతో మరింత శక్తివంతంగా మారుతున్నాయి. ఫణి మరియు హుద్‌హుద్ వంటి తుఫానులు భారీగా ప్రజలను తరలించడానికి దారితీశాయి మరియు బిలియన్ల డాలర్ల నష్టాన్ని కలిగించాయి.

2021లో వచ్చిన తొక్వే తుఫాను పశ్చిమ తీరాన్ని 170 కిమీ/గం కంటే ఎక్కువ వేగంతో తాకింది, 91 మందిని చంపింది మరియు వేలాది ఇళ్లను నాశనం చేసింది. అందువల్ల, ముందస్తు హెచ్చరిక వ్యవస్థలను బలోపేతం చేయడం మరియు తుఫానును తట్టుకునే నిర్మాణ నియమాలను అమలు చేయడం కీలక రక్షణ చర్యలు.

కరువులు మరియు నీటి కొరత:

మారుతున్న రుతుపవన సరళులు కొన్ని వరదలకు గురయ్యే జిల్లాలను ఒకే దశాబ్దంలో కరువు పీడిత ప్రాంతాలుగా మార్చాయి. 79 జిల్లాలు ఇప్పుడు తరచుగా నీటి కొరతతో పోరాడుతున్నాయి, ఇది వ్యవసాయాన్ని దెబ్బతీస్తుంది మరియు ప్రమాదకరమైన భూగర్భ జలాల తవ్వకానికి దారితీస్తుంది.

పునరావృతమయ్యే కరువులు సామాజిక నీటి సరఫరాను దెబ్బతీస్తాయి, వనరులపై వివాదాలను తీవ్రం చేస్తాయి మరియు ఆహార భద్రతను బలహీనపరుస్తాయి. ఈ వినాశకరమైన చక్రాన్ని విచ్ఛిన్నం చేయడానికి జల వనరుల పునరుద్ధరణ వంటి నీటి నిర్వహణ సంస్కరణలు తక్షణమే అవసరం.

అటవీ మంటలు:

సుదీర్ఘమైన పొడి రుతువులు మరియు రికార్డు స్థాయి అధిక ఉష్ణోగ్రతలు హిమాలయాలు మరియు మధ్య భారతదేశం అంతటా అటవీ మంటలకు కారణమవుతున్నాయి. ఉత్తరాఖండ్ మరియు హిమాచల్ ప్రదేశ్ వంటి ప్రాంతాలలో అడవులు రోజుల తరబడి మండుతూ, అడవులను నాశనం చేసి పర్వత గ్రామాలను బెదిరించాయి.

అటవీ మంటలు గాలి నాణ్యతను తగ్గిస్తాయి, హరిత వాయువులను మరియు విషపూరిత కణాలను విడుదల చేస్తాయి. సామాజిక-ఆధారిత అగ్ని నిఘా, నియంత్రిత దహనాలు మరియు తక్షణ ప్రతిస్పందన బృందాలు ఈ ప్రమాదకరమైన మంటలను అరికట్టడానికి సహాయపడతాయి.

కరుగుతున్న హిమానీనదాలు మరియు పెరుగుతున్న సముద్ర మట్టాలు:

హిమాలయ హిమానీనదాలు ఆందోళనకరమైన రేటుతో కరిగిపోతున్నాయి, ఇది మిలియన్ల మందికి జీవనాధారమైన నదులను ప్రమాదంలో పడేస్తుంది. అదే సమయంలో, ప్రపంచ సముద్ర మట్టం పెరుగుదల సుందర్బన్స్ వంటి లోతట్టు ప్రాంతాలను ముంచెత్తుతోంది, ఇది వలసలకు మరియు సారవంతమైన డెల్టాలను కోల్పోవడానికి దారితీస్తోంది.

ఉప్పునీటి చొరబాటు పంట భూములను మరియు మంచినీటి వనరులను దెబ్బతీస్తుంది, ఇది వ్యవసాయం మరియు త్రాగునీటి సరఫరా రెండింటినీ బలహీనపరుస్తుంది. హిమానీనద వనరులను రక్షించడం మరియు తీరప్రాంత చిత్తడి నేలలను పునరుద్ధరించడం ప్రధాన అనుసరణ ప్రాధాన్యతలు.

నిర్ధారణ శాస్త్రం:

నిర్ధారణ శాస్త్రంలో పురోగతులు ఇప్పుడు తీవ్ర సంఘటనలలో వాతావరణ మార్పుల పాత్రను అంచనా వేస్తున్నాయి. ఇటీవలి తీవ్ర వాతావరణ సంఘటనలలో 74% భూతాపం వల్ల మరింత ఎక్కువగా లేదా తీవ్రంగా సంభవించాయని అధ్యయనాలు సూచిస్తున్నాయి.

ఈ సాక్ష్యం విధాన నిర్ణేతలకు నిర్దిష్ట విపత్తులను హరిత వాయువుల ఉద్ధారాలకు అనుసంధానించడానికి అధికారం ఇస్తుంది. ఇది వేగవంతమైన ఉపశమనానికి మరియు అంతర్జాతీయ వేదికలలో వాతావరణ బాధ్యత చర్చలను బలోపేతం చేయడానికి అవకాశాన్ని కల్పిస్తుంది.

వ్యవసాయం మరియు ఆహార భద్రతపై ప్రభావాలు:

2024లో, తీవ్ర వాతావరణం 4.07 మిలియన్ హెక్టార్ల భారతీయ వ్యవసాయ భూమిని దెబ్బతీసింది, ఇది మునుపటి సంవత్సరం నుండి 84% పెరుగుదల. వరదలు వరి పొలాలను ముంచెత్తాయి, అయితే వడగాడ్పులు పప్పుధాన్యాలను కాల్చివేశాయి, ఇది దిగుబడులు మరియు రైతు ఆదాయాలు రెండింటినీ ప్రమాదంలో పడేసింది.

నీటిపారుదల మద్దతు మరియు భీమా లేని చిన్న మరియు సన్నకారు రైతులు ఈ ఆఘాతాలను ఎక్కువగా అనుభవిస్తున్నారు. కరువును తట్టుకునే విత్తనాల వేగవంతమైన విస్తరణ మరియు విస్తరించిన వాతావరణ సూచీ భీమా గ్రామీణ జీవనోపాధిని స్థిరీకరించడానికి సహాయపడతాయి.

మానవ ఆరోగ్యం మరియు సామాజిక ఆటంకాలు:

వడగాడ్పులు నిర్జలీకరణం మరియు వడదెబ్బ ద్వారా ప్రాణాలను హరిస్తాయి; వరదలు కలరా వంటి నీటి ద్వారా సంక్రమించే వ్యాధులకు కారణమవుతాయి, అయితే తుఫానులు సమాజాలను నిరాశ్రయులను చేసి వైద్య సేవలను దెబ్బతీస్తాయి. 2024 రుతుపవన వరదల తర్వాత, అస్సాంలో నిరాశ్రయులైన కుటుంబాలలో డెంగ్యూ మరియు డయేరియా వ్యాధులు పెరిగాయి.

పోస్ట్-ట్రామాటిక్ స్ట్రెస్ మరియు ఆందోళన వంటి మానసిక ఆరోగ్య నష్టాలు తరచుగా పట్టించుకోబడవు. ప్రజా ఆరోగ్య నిఘాను బలోపేతం చేయడం మరియు సహాయ కార్యక్రమాలలో మానసిక-సామాజిక మద్దతును చేర్చడం చాలా ముఖ్యమైన చర్యలు.

పర్యావరణ వ్యవస్థ మరియు జీవవైవిధ్య నష్టం:

పునరావృతమయ్యే తుఫానులు మరియు వరదలు సుందర్బన్స్ యొక్క రక్షిత మడ అడవులను కోతకు గురి చేశాయి, అయితే పశ్చిమ కనుమలు కొండచరియలు విరిగిపడటం వల్ల నివాస విభజనను ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఆక్రమణ మరియు అన్యదేశ జాతులు ఈ జీవవైవిధ్య హాట్ స్పాట్లపై మరింత ఒత్తిడిని పెంచుతున్నాయి.

పర్యావరణ కారిడార్లను రక్షించడం, అక్రమ వేట నిరోధక చట్టాలను అమలు చేయడం మరియు చిత్తడి నేలలను పునరుద్ధరించడం వంటివి పెరుగుతున్న వాతావరణ ఒత్తిడికి వ్యతిరేకంగా భారతదేశం యొక్క ప్రత్యేక వృక్షజాలం మరియు జంతుజాలాన్ని సంరక్షించడానికి సహాయపడతాయి.

ఆర్థిక పరిణామాలు:

2024లో, తీవ్ర వాతావరణం భారతదేశం అంతటా 3,472 మరణాలకు కారణమైంది మరియు వేలాది ఇళ్లను దెబ్బతీసింది. దీని ఫలితంగా ఆరోగ్య సంరక్షణ భారం నుండి మౌలిక సదుపాయాల మరమ్మత్తు వరకు ఆర్థిక నష్టాలు పదుల బిలియన్ల డాలర్లకు చేరాయి.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు తక్షణ సహాయం మరియు దీర్ఘకాలిక పటిష్ఠత రెండింటికీ నిధులు కేటాయించాలి: వరదలను తట్టుకునే రహదారులను నిర్మించడం, పాఠశాలలను పునరుద్ధరించడం మరియు వాతావరణ-స్మార్ట్ వ్యవసాయానికి రాయితీలు ఇవ్వడం.

విధానం మరియు ప్రపంచ ప్రతిస్పందన:

2 °C కంటే తక్కువ గ్లోబల్ వార్మింగ్ను పరిమితం చేయాలనే పారిస్ ఒప్పంద లక్ష్యానికి భారతదేశం కట్టుబడి ఉంది. దేశీయంగా, ఒడిశాలో ముందస్తు హెచ్చరిక నెట్వర్క్లు, తుఫాను ఆశ్రయాలు మరియు నవీకరించబడిన వాతావరణ స్టేషన్లలో పెట్టుబడులు వివక్ష ప్రమాదాలను తగ్గించడం లక్ష్యంగా ఉన్నాయి.

అయినప్పటికీ, సమాచార పరిధి, తక్షణ సహాయం విస్తరణ మరియు వాతావరణ ఆర్థిక సహాయంలో లోపాలు ఉన్నాయి. అంతర్జాతీయ సహకారాన్ని బలోపేతం చేయడం మరియు వాతావరణ నిధులను ఉపయోగించడం ఈ కీలక అంతరాలను పూరించగలవు.

అనుసరణ మరియు ఉపశమనం:

కేరళ యొక్క సామాజిక-ఆధారిత వరద అంచనా మరియు పైకప్పు వర్షపు నీటి సంరక్షణ కార్యక్రమాలు సమర్థవంతమైన స్థానిక అనుసరణను ప్రదర్శిస్తున్నాయి. జాతీయంగా, 2030 నాటికి 500 GW పునరుత్పాదక శక్తిని సాధించాలనే భారతదేశం యొక్క లక్ష్యం ఉపశమన ఆశయాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

సామర్థ్యం పెంపు, సాంకేతిక బదిలీ మరియు సమగ్ర ప్రణాళిక ద్వారా ఈ విజయాలను పెంచడం వాతావరణాన్ని తట్టుకునే భవిష్యత్తుకు చాలా కీలకం.

ముగింపు:

వడగాడ్డులు, వరదలు, తుఫానులు మరియు కరువుల పెరుగుదల భారతదేశంలో వాతావరణ మార్పుల తక్షణ ప్రభావాలను స్పష్టంగా చూపిస్తుంది. ఈ సవాళ్లను ఎదుర్కోవడానికి ఒక సమగ్ర విధానం అవసరం: ఉద్ధారాలను తగ్గించడం, అనుసరణను బలోపేతం చేయడం మరియు సమాజంలోని ప్రతి స్థాయిలో పటిష్ఠతను పెంపొందించడం.

ప్రభుత్వాలు, సమాజాలు మరియు పరిశ్రమలను ఏకం చేసే సమన్వయ చర్య ద్వారా మాత్రమే మనం భవిష్యత్ తరాలకు సురక్షితమైన, స్థిరమైన భవిష్యత్తును అందించగలం.

(Or)

(b) ప్రపంచీకరణ ప్రపంచంలో సాంస్కృతిక గుర్తింపును కాపాడుకోవడం:

పరిచయం:

ప్రపంచీకరణ భారతదేశాన్ని ప్రపంచ మార్పిడిలో మరింత గట్టిగా ముడివేసింది, ఉపగ్రహ టెలివిజన్, అంతర్జాతీయ బ్రాండ్లు మరియు సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా దానిని అత్యంత మారుమూల గ్రామాలకు కూడా తీసుకువచ్చింది. ఈ అనుసంధానం యొక్క పెరుగుదల మధ్య, భారతదేశం యొక్క సంస్కృతుల వర్ణరంజితమైన మొజాయిక్ - రాజస్థాన్ యొక్క సజీవ ఉత్సవాల నుండి తమిళనాడు యొక్క శాస్త్రీయ నృత్యాల వరకు - పునరుద్ధరణ కోసం అపూర్వ అవకాశాలను మరియు పలుచన (dilution) యొక్క తీవ్ర ప్రమాదాలను రెండింటినీ ఎదుర్కొంటోంది. స్వార్థాభిలాష మరియు స్టీమింగ్ వేదికల యుగంలో భారతదేశం తన ప్రత్యేక సాంస్కృతిక గుర్తింపును ఎలా పరిరక్షిస్తుంది అనేదాన్ని అన్వేషించడం, ఇలాంటి సవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్న ఇతర దేశాలకు మార్గనిర్దేశం చేయగల వ్యూహాలను వెల్లడిస్తుంది.

భారతదేశంలో సాంస్కృతిక గుర్తింపును అర్థం చేసుకోవడం:

భారతదేశంలో సాంస్కృతిక గుర్తింపు అనేది ఒకే దేశంలో సహజీవనం చేసే వేల సంవత్సరాల నాటి సంప్రదాయాలు, భాషలు, మరియు నమ్మకాల వ్యవస్థలలో లోతుగా పాతుకుపోయింది. అది బెంగాలీ దుర్గా పూజ యొక్క విస్తృతమైన ఆచారాలు అయినా లేదా కేరళలోని ఓనం సమయంలో సామూహిక విందులు అయినా, ప్రతి ఆచారం స్థానిక చరిత్ర, కళాత్మక వ్యక్తీకరణ, మరియు సామాజిక సమైక్యత యొక్క పౌరలను కలిగి ఉంటుంది. ఈ భాగస్వామ్య ఆచారాలు సమాజ బంధాలను మరియు వ్యక్తిగత స్వంత భావాన్ని తెలియజేస్తాయి, అందుకే భారతదేశం యొక్క ప్రాంతీయ ఉత్సవాలు, మాండలికాలు, మరియు చేతిపనులను పరిరక్షించడం కేవలం గతాన్ని గుర్తుచేసుకోవడం మాత్రమే కాదు, సామాజిక కొనసాగింపుకు ఒక అవసరం.

భారతీయ సంస్కృతులపై ప్రపంచీకరణ ప్రభావం:

భారతదేశంలో బహుళజాతి సంస్థలు మరియు ప్రపంచ మీడియా రాక, ముంబైలోని స్టార్ బక్స్ నుండి నెట్ ఫ్లిక్స్ లోని హాలీవుడ్ బ్లాక్ బస్టర్ల వరకు, విదేశీ ఉత్పత్తులు మరియు ఆలోచనలను రోజువారీ జీవితంలోకి తీసుకువచ్చింది. ఈ ప్రవాహం భారతీయ సుగంధ ద్రవ్యాలను పాశ్చాత్య పంటకాలతో కలిపే పూజన్ రెస్టారెంట్ల వంటి కొత్త వ్యాపారాలను ప్రేరేపించినప్పటికీ, వారణాసిలో చేనేత నేత లేదా అస్సాంలో వెదురు కళ వంటి సాంప్రదాయ జీవనోపాధులను కూడా ఆర్థిక ఒత్తిడికి గురిచేస్తుంది. తరతరాలుగా అందించబడిన ప్రాచీన పద్ధతుల మనుగడకు ముప్పు కలిగిస్తూ, భారీగా ఉత్పత్తి చేయబడిన ప్రత్యామ్నాయాలతో పోటీ పడటానికి కళాకారులు తరచుగా కష్టపడుతున్నారు.

భారతదేశంలో సాంస్కృతిక మార్పిడి మరియు సమైక్యత:

భారతదేశ చరిత్ర స్వయంగా సమైక్యతానికి ఒక నిదర్శనం, ఇక్కడ మొగల్ వాస్తుశిల్పం పర్షియన్ సమూహాలను స్థానిక డిజైన్లతో మిళితం చేసింది మరియు సూఫీ సంగీతం స్థానిక భక్తి సంప్రదాయాలతో కలిసి కవాలీని సృష్టించింది. సమకాలీన కాలంలో, శక్తి మరియు ఇండియన్ ఓషన్ వంటి కళాకారులు కర్ణాటక రాగాలను జాజ్ మరియు రాక్ అంశాలతో కలిపి,

దేశీయంగా మరియు విదేశాలలో కూడా ప్రతిధ్వనించే సంగీత రూపాలను సృష్టించారు. అటువంటి సృజనాత్మక సంభాషణలు భారతీయ సంస్కృతి దాని మూల సారాన్ని పరిరక్షిస్తూ బాహ్య ప్రభావాలను ఎలా గ్రహిస్తుందో ప్రదర్శిస్తాయి.

ముప్పులు: భారతదేశంలో సజాతీయత మరియు నష్టం:

డీల్లీ మరియు బెంగళూరు వంటి పట్టణ కేంద్రాలలో, యువత ఎక్కువగా ప్రపంచ ఫ్యాషన్ ట్రెండ్లు మరియు ఆంగ్ల పదబంధాలను స్వీకరిస్తున్నారు, కొన్నిసార్లు వారి మాతృభాషలు మరియు ప్రాంతీయ దుస్తులను విస్మరిస్తున్నారు. మాల్ సంస్కృతి మరియు డిజిటల్ వినోదం స్థానిక థియేటర్లను కప్పివేయవచ్చు, మహారాష్ట్రలో సాంప్రదాయ తమాషా బృందాల మూసివేతకు లేదా కర్ణాటకలో యక్షగానం ప్రదర్శనకారుల క్షీణతకు దారితీస్తుంది. ఈ కళా రూపాలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఉద్దేశపూర్వక ప్రయత్నాలు లేకపోతే, భారతదేశం తన జాతీయ సంస్కృతి ఒకే, సజాతీయమైన ప్రపంచ శైలితో కలసిపోయే భవిష్యత్తును ఎదుర్కొంటుంది.

భారతీయ సందర్భంలో పట్టణీకరణ మరియు ఆధునీకరణ:

భారతదేశం యొక్క విస్తరిస్తున్న మహానగరాలకు వేగవంతమైన వలసలు తరచుగా గ్రామీణ వలసదారులను పూర్వీకుల ఆచారాలను ఆధునిక జీవనోపాధుల కోసం వదులుకోవలసి వస్తుంది. హై-రైజ్ అపార్ట్‌మెంట్లు పూర్వీకుల ఇళ్లను భర్తీ చేస్తాయి, మరియు ఒకప్పుడు గ్రామ జీవితాన్ని బంధించిన పూజ ఆచారాలు వారాంతాల్లో హడావిడి ఆలయ సందర్శనలకు దారి ఇస్తాయి. గురుగావ్ మరియు హైదరాబాద్ వంటి నగరాలు ఇప్పుడు గాజు గోపురాలు మరియు టెక్ పార్కులను కలిగి ఉన్నాయి, కానీ కొన్ని పరిసర ప్రాంతాలు స్థానిక నృత్యకారులు, వంటవారు, మరియు కథకులు పురాతన సంప్రదాయాల కోసం ప్రజా స్థలాలను తిరిగి పొందే గల్లీ ఉత్సవాలను నిర్వహించడం ద్వారా ఎదురు తిరుగుతున్నాయి.

భారతదేశంలో భాషలకు ముప్పు:

భారతదేశం యొక్క భాషా దృశ్యం 1,600 కంటే ఎక్కువ భాషలు మరియు మాండలికాలను కలిగి ఉంది, అయినప్పటికీ ప్రపంచీకరణ ఆంగ్లం మరియు ప్రధాన ప్రాంతీయ భాషలకు ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. తుళు, సంధాలీ, మరియు కొడవా వంటి భాషలు తక్కువ సంఖ్యలో మాట్లాడేవారిని కలిగి ఉన్నాయి, ప్రత్యేకమైన మౌఖిక సాహిత్యాలను ప్రమాదంలో పడేస్తున్నాయి. కేరళ యొక్క సాహిత్య అకాడెమీ వర్కషాప్‌లు మరియు కర్ణాటక యొక్క విద్యార్థుల నేతృత్వంలోని తుళు భాషా పునరుద్ధరణ శిబిరాలు జానపద కథలను డాక్యుమెంట్ చేయడం, కొత్త ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ ఇవ్వడం, మరియు ద్వీభాషా పాఠశాల సామగ్రిని ఉత్పత్తి చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి, భవిష్యత్ తరాల కోసం భాషా వైవిధ్యాన్ని కాపాడాయి.

పర్యాటకం: భారతదేశంలో రెండు అంచుల కత్తి:

పర్యాటక ఆదాయాలు జైపూర్ యొక్క హవా మహల్ నుండి వారణాసి యొక్క ఘాట్ల వరకు భారతదేశం యొక్క గొప్ప ప్యాలెస్‌లు మరియు దేవాలయాల పునరుద్ధరణను ప్రేరేపిస్తాయి, అదే సమయంలో చెన్నై మరియు ఖజురాహోలోని శాస్త్రీయ నృత్య ఉత్సవాలకు ప్రపంచ ప్రేక్షకులను ఆకర్షిస్తాయి. దీనికి విరుద్ధంగా, తాజ్ మహల్ వద్ద అధిక జనసందోహం మరియు బీహార్ యొక్క సోన్‌పూర్ మేళా యొక్క వ్యాపారీకరణ పవిత్ర ఆచారాలను ప్యాకేజీ టూర్‌లుగా మార్చగలవు. మండవా వంటి గ్రామాలలో బాధ్యతాయుతమైన కమ్యూనిటీ-ఆధారిత పర్యాటక నమూనాలు సందర్శకులను హవేలీ గెస్ట్‌హౌస్‌లలో

ఉండటానికి, బ్లాక్ ప్రింటింగ్ నేర్చుకోవడానికి, మరియు ప్రామాణికతను దెబ్బతీయకుండా స్థానిక కళాకారులకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ప్రోత్సహిస్తాయి.

భారతదేశంలో ప్రభుత్వ విధానం మరియు సాంస్కృతిక పాలన:

భారతదేశం యొక్క సంస్కృతి మంత్రిత్వ శాఖ, రాష్ట్ర వారసత్వ సంస్థలతో కలిసి, స్మారక చిహ్నాలను రక్షించడానికి, రక్షిత హస్తకళల క్లస్టర్లను నియమించడానికి, మరియు సాంస్కృతిక సంస్థలకు నిధులు సమకూర్చడానికి చట్టాలను రూపొందిస్తుంది. నేషనల్ హ్యూండ్లమ్ డెవలప్‌మెంట్ ప్రోగ్రామ్ వంటి పథకాలు నేత కార్మికులకు రాయితీలు మరియు మార్కెటింగ్ సహాయాన్ని అందిస్తాయి, అయితే అమూర్త సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని కాపాడే ప్రాజెక్ట్ రాజస్థాన్ యొక్క మాంగనియార్ గాసం వంటి మౌఖిక సంప్రదాయాలను డాక్యుమెంట్ చేస్తుంది. అయినప్పటికీ, ఐకానిక్ వారసత్వ ప్రదేశాలతో పాటు గ్రామీణ కళాకారులకు సమానమైన మద్దతు లభించేలా చూడటానికి సమన్వయం చాలా కీలకం.

భారతదేశంలో సమాజం-నేతృత్వంలోని కార్యక్రమాలు:

భారతదేశం అంతటా, స్థానిక యాజమాన్యం ద్వారా సాంప్రదాయాలను పునరుజ్జీవింపజేయడానికి ప్రజల ఉద్యమాలు ఉన్నాయి. ఒడిషాలోని గంజాం జిల్లాలో, గ్రామాలు యువకులకు ఆలయ ఆచారాలలో శిక్షణ ఇవ్వడం ద్వారా శతాబ్దాల నాటి గోటిపువా నృత్యాన్ని పునరుద్ధరించాయి, సాంస్కృతిక బ్రస్టెల్ నుండి ప్రోత్సాహాన్ని పొందాయి. కచ్‌లోని మహిళల స్వయం సహాయక బృందాలు ప్రపంచవ్యాప్త బుటిక్ ధరలను పొందే ఎంబ్రాయిడరీ వస్త్రాలను ఉత్పత్తి చేస్తాయి, జానపద సంగీతాన్ని బోధించే కమ్యూనిటీ పాఠశాలల్లో లాభాలను తిరిగి పెట్టుబడి పెడతాయి. స్థానికులకు వారి స్వంత పరిరక్షణ వ్యూహాలను రూపొందించడానికి అధికారం ఇవ్వడం బాహ్య ఒత్తిళ్లకు వ్యతిరేకంగా స్థితిస్థాపకతను పెంచుతుంది.

భారతదేశంలో ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పాత్ర:

డిజిటల్ వేదికలు భారతీయ సంస్కృతిని ఎలా భద్రపరుస్తున్నారో మరియు పంచుతున్నారో అనేదాన్ని మారుస్తున్నాయి. ఇందిరా గాంధీ నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ ది ఆర్ట్స్ మాన్యుస్క్రిప్ట్ సేకరణల ఆన్‌లైన్ డేటాబేస్‌లను సృష్టించింది, అయితే కటన్‌బాన్ వంటి యాప్‌లు నేత కార్మికులను ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న పోషకులతో నేరుగా కలుపుతాయి. అజంతా మరియు ఎల్లోరా గుహల వర్చువల్ రియాలిటీ టూర్‌లు గుహ గోడల చిత్రాలను మారుమూల పాఠశాలల విద్యార్థులకు తీసుకువస్తాయి, భౌతిక ప్రదేశాలు పర్యావరణ ముప్పులను ఎదుర్కొన్నప్పుడు కూడా సాంప్రదాయ జ్ఞానం అందుబాటులో ఉంటుందని నిర్ధారిస్తుంది.

UNESCO మరియు భారతదేశంలో అంతర్జాతీయ సహకారం:

UNESCOతో భారతదేశం యొక్క సహకారం గ్రేట్ లివింగ్ చోళ దేవాలయాలు వంటి ప్రదేశాలకు మరియు అమూర్త వారసత్వంగా కుంభమేళాకు ప్రపంచ వారసత్వ హోదాను ఇచ్చింది, సాంకేతిక సహాయం మరియు ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించింది. ఉమ్మడి ప్రాజెక్టులు సాంప్రదాయ పునరుద్ధరణ పద్ధతులలో సంరక్షకులకు శిక్షణ ఇస్తాయి మరియు సంచార తెగలు అంతర్జాతీయ ఉత్సవాలలో వారి చేతిపనులను ప్రదర్శించడానికి సహాయపడతాయి. అటువంటి సహకారం వేగంగా ప్రపంచీకరణ చెందుతున్న సందర్భంలో భాగస్వామ్య మానవ వారసత్వాన్ని నిలబెట్టడానికి భారతదేశం యొక్క నిబద్ధతను నొక్కి చెబుతుంది.

సాంస్కృతిక వినియోగం: భారతదేశంలో నైతిక సవాళ్లు:

భారతీయ సమానాలు మరియు ఆచారాలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రాచుర్యం పొందినందున, విదేశాలలో ఉన్న డిజైనర్లు కొన్నిసార్లు మధుబని పెయింటింగ్ లేదా పప్పినా నేత వంటి మూలాలను క్రెడిట్ ఇవ్వకుండా వినియోగిస్తారు. అదేవిధంగా, పాశ్చాత్య ప్రమోటర్లు హోలీ మరియు దీపావళిని వాణిజ్యపరంగా మార్చడం ఈ పండుగల యొక్క ఆధ్యాత్మిక అర్థాన్ని తొలగించగలదు. నైతిక లైసెన్సింగ్ ఒప్పందాలు మరియు ఫెయిర్-ట్రేడ్ ధృవీకరణలను ప్రోత్సహించడం వలన సమాజాలు వారి సాంస్కృతిక ఆస్తులపై నియంత్రణను కలిగి ఉంటాయని మరియు సరైన గుర్తింపును పొందుతాయని నిర్ధారించడంలో సహాయపడుతుంది.

భారతదేశంలో సాంస్కృతిక సున్నితత్వం కోసం విద్య:

మహారాష్ట్ర మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ లోని రాష్ట్ర బోర్డులు జానపద థియేటర్, శాస్త్రీయ నృత్యం, మరియు స్థానిక చరిత్రను పాఠశాల పాఠ్యాంశాలలో చేర్చాయి, ప్రారంభ తరగతుల నుండి ప్రాంతీయ వారసత్వం పట్ల గర్వాన్ని పెంచుతాయి. ఢిల్లీ యొక్క 'హెరిటేజ్ వాక్స్ ఫర్ చిల్డ్రన్' వంటి కార్యక్రమాలు విద్యార్థులను కథకుల మార్గదర్శకత్వంలో చారిత్రక ప్రాంతాలను అన్వేషించడానికి ఆహ్వానిస్తాయి, తరాల జ్ఞాన అంతరాలను పూరిస్తాయి. విద్యలో సాంస్కృతిక అక్షరాస్యతను నిక్షిప్తం చేయడం భారతదేశం యొక్క బహుముఖ సంప్రదాయాలను విలువైనదిగా భావించి రక్షించే సమాచారం ఉన్న పౌరులను పెంచుతుంది.

భారతదేశంలో అనుసరణ మరియు ఎంపికతో కూడిన సమ్మేళనం:

భారతీయ వ్యవస్థాపకులు మరియు సృష్టికర్తలు సమకాలీన రూపాలలో సాంప్రదాయ సమానాలను నింపడం ద్వారా ఎంపికతో కూడిన సమ్మేళనాన్ని ఉదాహరణగా చూపుతారు - పట్టణ వాస్తుశిల్పులు ఆలయ-శైలి ప్రాంగణాలతో ఇళ్లను నిర్మాణం చేస్తారు, అయితే చెఫ్ల దోసె పిండిని క్విన్సోవా వంటి ప్రపంచ ధాన్యాలతో కలుపుతారు. డిజైనర్లు బనారస్ బ్రోకేడ్లను ప్రపంచ ఫ్యాషన్ వారాల కోసం ఆధునిక సిల్వోట్లతో మిళితం చేస్తారు, వారసత్వం మరియు ఆవిష్కరణలు ఎలా సహజీవనం చేయగలవో ప్రదర్శిస్తారు. ఈ అనుకూలమైన భావం ప్రపంచీకరణ యొక్క ప్రయోజనకరమైన అంశాలను స్వీకరిస్తూ గుర్తింపును పరిరక్షించడానికి ఒక ముద్రణను అందిస్తుంది.

ముగింపు:

ప్రపంచీకరణ కింద భారతదేశం యొక్క ప్రయాణం సాంస్కృతిక పరిరక్షణకు వ్యూహాల సముదాయం అవసరమని వివరిస్తుంది: చట్టపరమైన రక్షణలు, సమాజ నిర్వహణ, సాంకేతిక ఆవిష్కరణ, మరియు స్పృహతో కూడిన అనుసరణ. దాని వైవిధ్యాన్ని ఉపయోగించుకోవడం మరియు స్థానిక స్వరాలకు అధికారం ఇవ్వడం ద్వారా, భారతదేశం ఒక అనుసంధానించబడిన ప్రపంచంలో గుర్తింపును కాపాడటానికి ఒక సమానాను రూపొందిస్తోంది. సంప్రదాయాలు గౌరవించబడినప్పుడు, పునర్నిర్మించబడినప్పుడు, మరియు వాటి మూలాలను గౌరవించే నిబంధనల మీద పంచుకున్నప్పుడు సాంస్కృతిక సంపద అభివృద్ధి చెందుతుందని శాశ్వతమైన పాఠం.

(Or)

(c) ఎన్నికల్లో భాగస్వామ్యం మరియు యువత సాధికారత

పరిచయం:

పౌరులు ఎన్నికలలో చురుకుగా పాల్గొన్నప్పుడు ప్రజాస్వామ్యం వికసిస్తుంది, నాయకులను జవాబుదారీగా ఉంచడానికి మరియు ప్రజా విధానాన్ని రూపొందించడానికి వారి ఓటును ఉపయోగిస్తారు. భారతదేశంలో, 18 నుండి 29 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గల 250 మిలియన్ల ఓటర్లు ఉన్నారు, యువత ఓటింగ్ శాతం గట్టి పోటీలలో ఫలితాలను మార్చగలదు మరియు కొత్త తరం యొక్క ప్రాధాన్యతలను సూచించగలదు. భారతీయ విద్యార్థుల ప్రేరణతో జరిగిన వాతావరణ సమ్మెలు మరియు పౌరసత్వ సవరణ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా జరిగిన నిరసనలు వంటి ఇటీవలి యువత నేతృత్వంలోని ఉద్యమాలు, యువ భారతీయులు బ్యాలెట్ బాక్స్ లోపల మరియు వెలుపల తమ గొంతులను ఎలా వినిపిస్తున్నారో చూపిస్తాయి. వారి భాగస్వామ్యం అనేది ఎన్నికల భాగస్వామ్యం మరియు ప్రజల ఉద్యమాలు ఒకదానికొకటి బలోపేతం చేసుకుని, ప్రజాస్వామ్య పాలనను బలోపేతం చేసే విస్తృత పరివర్తనను ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఎన్నికలలో యువత భాగస్వామ్యం యొక్క ప్రాముఖ్యత:

యువత భాగస్వామ్యం రాజకీయ చర్చలలో నూతన ఆలోచనలు మరియు భారం లేని దృక్పథాలను తీసుకురావడం ద్వారా ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియలకు తాజా శక్తిని ఇస్తుంది. యువ ఓటర్లు పెద్ద సంఖ్యలో వచ్చినప్పుడు, రాజకీయ పార్టీలు ట్యూషన్ సంస్కరణ, స్టార్ట్స్ మద్దతు, మరియు మానసిక ఆరోగ్యం వంటి సమస్యలను పరిష్కరించడానికి బలవంతం చేయబడతాయి - లేకపోతే అవి అంచులలోనే ఉండిపోవచ్చు. ఉదాహరణకు, 2021 ఢిల్లీ అసెంబ్లీ ఎన్నికలలో, విద్యార్థి బృందాలు ఈ అంశాల చుట్టూ సమీకరించబడిన తర్వాత మహిళలకు రాయితీ విద్య మరియు నైపుణ్య అభివృద్ధి కార్యక్రమాల చుట్టూ వాగ్దానాలు నొక్కి చెప్పబడ్డాయి. ఓటు వేయడం ద్వారా, యువ పౌరులు సమాజం యొక్క భవిష్యత్తులో తమ వాటాను ధృవీకరిస్తారు మరియు దీర్ఘకాలిక అభివృద్ధి ఎజెండాలు శాసనసభ రాడార్లో ఉండేలా చూస్తారు.

యువత ఎన్నికల భాగస్వామ్యంలో ప్రస్తుత పోకడలు:

2019 లోక్సభ ఎన్నికలలో కొన్ని పట్టణ నియోజకవర్గాలలో యువత ఓటింగ్ శాతం సుమారు 50 శాతానికి పడిపోయినప్పటికీ, NGOలు మరియు స్థానిక ప్రభుత్వాల లక్షిత outreach ద్వారా గ్రామీణ ప్రాంతాలు దాదాపు 70 శాతం భాగస్వామ్యాన్ని నమోదు చేశాయి. కేరళ వంటి రాష్ట్రాలు, అక్షరాస్యత రేటు ఎక్కువగా ఉన్న మరియు రాజకీయ భాగస్వామ్యం చారిత్రాత్మకంగా పటిష్టంగా ఉన్న రాష్ట్రాలు, యువ ఓటర్లలో 75 శాతం కంటే ఎక్కువ మంది ఓటు వేశారు. దీనికి విరుద్ధంగా, ఉత్తరప్రదేశ్ మరియు బీహార్లోని కొన్ని ప్రాంతాలలో, లాజిస్టికల్ అడ్డంకులు మరియు ఓటరు విద్య లేకపోవడం యువత ఓటింగ్ శాతాన్ని 45 శాతం కంటే తక్కువగా ఉంచింది. ఈ ప్రాంతీయ వ్యత్యాసాలు విద్య, ఆర్థిక, మరియు మౌలిక వాస్తవాలను పరిగణనలోకి తీసుకునే స్థానిక వ్యూహాల అవసరాన్ని సూచిస్తాయి.

యువత ఎన్నికల ఉదాసీనతకు కారణమయ్యే అంశాలు:

అనేక మంది యువ భారతీయులు రాజకీయాలను యోగ్యత మరియు ఆలోచనల కంటే పోషణ మరియు బంధుప్రీతితో ఆధిపత్యం చెలాయించినప్పుడు ఎన్నికల నుండి విరమించుకుంటారు. అబ్జర్వర్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ యొక్క ఒక సర్వే ప్రకారం,

నిరుద్యోగం, ద్రవ్యోల్బణం, మరియు పెరుగుతున్న పరీక్ష ఒత్తిడి గురించి ఆందోళనలు తరచుగా ఓటు వేయడం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను మరుగునపరుస్తాయి. అదనంగా, దాదాపు ఏ ప్రధాన పార్టీలు కూడా 30 ఏళ్లలోపు అభ్యర్థులను గెలిచే స్థానాల్లో నిలవడం లేదు, రాజకీయంగా ఆశావహులైన యువతలో పరాయీకరణ భావాన్ని బలోపేతం చేస్తుంది. వారి ఆందోళనలు విధానంగా మారడానికి స్పష్టమైన మార్గాలు లేకపోతే, చాలామందికి డిఫాల్ట్ ప్రతిస్పందన ఉదాసీనత.

రాజకీయ అవగాహన మరియు విద్య పాత్ర:

పాఠశాల మరియు విశ్వవిద్యాలయ పాఠ్యాంశాలలో ఎన్నికల విద్యను చేర్చడం ఓటింగ్ ప్రక్రియను సులభతరం చేస్తుంది మరియు దాని స్పష్టమైన ప్రభావాలను ప్రదర్శిస్తుంది. ఎంచుకున్న ఢిల్లీ పాఠశాలల్లో పైలట్ చేయబడిన డెమోక్రసీ 360 వంటి కార్యక్రమాలు, అభ్యర్థుల ఎంపిక, మానిఫెస్టోలు, మరియు పోలింగ్ లాజిస్టిక్స్ గురించి విద్యార్థులకు బోధించడానికి అనుకరణ ఎన్నికలను ఉపయోగిస్తాయి. ఈ అనుభవం పాల్గొనేవారిలో వాస్తవ ఓటరు ఓటింగ్ శాతాన్ని 10 శాతం పెంచుతుందని చూపబడింది. యువత స్థానిక సంస్థలు ఎలా పనిచేస్తాయో మరియు ప్రజా బడ్జెట్లు ఎలా కేటాయించబడతాయో అర్థం చేసుకున్నప్పుడు, వారు ఓటింగ్ను ఒక ఆచారంగా కాకుండా మార్పు కోసం ఒక సాధనంగా గుర్తిస్తారు.

డిజిటల్ మరియు సామాజిక మాధ్యమాల ప్రభావం:

ఇన్స్టాగ్రామ్, ట్విట్టర్, మరియు ప్రాంతీయ భాషా ఫోరమ్లు వంటి సోషల్ మీడియా వేదికలు యువ భారతీయులు విధానాన్ని చర్చించే మరియు సహచరులను సమీకరించే కొత్త టౌన్ స్క్వేర్లుగా మారాయి. #NotInMyName మరియు #FridayForFutureIndia వంటి ప్రచారాలు వైరల్ అయ్యాయి, డిజిటల్-నేర్పరి సందేశం వాస్తవ-ప్రపంచ ర్యాల్లీలు మరియు ఓటరు నమోదు డ్రైవ్లుగా మారగలడని రాజకీయ పార్టీలకు చూపించాయి. దీనికి విరుద్ధంగా, వాట్సాప్ గ్రూపుల ద్వారా తప్పుడు సమాచారం వ్యాప్తి చెందడం గందరగోళాన్ని సృష్టించింది, ధృవీకరించబడిన డిజిటల్ ప్రచారాలు మరియు బూమ్లైవ్ మరియు ఆల్ట్ న్యూస్ వంటి వాస్తవ-పరిశీలన సంస్థల ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది. బాధ్యతాయుతంగా ఉపయోగించినప్పుడు, డిజిటల్ సాధనాలు యువ ఓటర్లను తెలియజేయగలవు మరియు సక్రియం చేయగలవు.

ఓటింగ్కు మించి యువత సాధికారత:

రాజకీయ పార్టీల యువజన విభాగాలలో, విద్యార్థి సంఘాలలో, మరియు స్థానిక పాలనా సంస్థలలో చురుకుగా పాల్గొనడం యువకులకు నాయకత్వ నైపుణ్యాలు మరియు విధాన పరిజ్ఞానాన్ని ఇస్తుంది. నేషనల్ స్టూడెంట్స్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు అఖిల్ భారతీయ విద్యార్థి పరిషత్ చారిత్రాత్మకంగా భవిష్యత్ పార్లమెంటేరియన్లకు శిక్షణ స్థలాలుగా పనిచేశాయి. మున్సిపల్ స్థాయిలో, అహ్మదాబాద్ వంటి నగరాలలో “యువ కౌన్సిల్లు” 18-25 సంవత్సరాల వారికి ప్రణాళిక కమిటీలలో సీట్లు ఇస్తాయి, పట్టణ పునరాభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు మరియు ప్రజా ఆరోగ్య కార్యక్రమాలను నేరుగా ప్రభావితం చేయడానికి వారిని అనుమతిస్తాయి. ఈ పాత్రలు బ్యాలెట్ బాక్స్కు మించి రాజకీయ పెట్టుబడిని లోతుగా చేస్తాయి.

యువత భాగస్వామ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు:

భారత ఎన్నికల సంఘం యొక్క SVEEP కార్యక్రమం కళాశాల క్యాంపస్లకు outreach ను రూపొందించింది, బహుభాషా ఓటరు గైడ్లను పంపిణీ చేసింది మరియు 50 విశ్వవిద్యాలయాలలో "క్యాంపస్ ఫర్ డెమోక్రసీ" ఉత్సవాలను నిర్వహించింది.

“Shall I VOTE” డిజిటల్ అసిస్టెంట్ ఒక చాట్ బాట్ ద్వారా ఫారం 6 ద్వారా వినియోగదారులకు మార్గనిర్దేశం చేయడం ద్వారా సమయం సులభతరం చేస్తుంది. అదనంగా, మహారాష్ట్ర వంటి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మురికివాడలు మరియు గ్రామాలలో డోర్-టు-డోర్ డ్రైవ్ లను ఏర్పాటు చేశాయి, 2022 పౌర ఎన్నికల సమయంలో మొదటిసారి యువ సమోదాదారులలో 15 శాతం పెరుగుదలకు దారితీసింది. ఈ ప్రయత్నాలు బ్యూరోక్రాటిక్ అడ్డంకులను తగ్గించడం మరియు యువత నివసించే మరియు నేర్చుకునే చోట వారిని కలవడం సమోదా మరియు ఓటింగ్ శాతాన్ని గణనీయంగా పెంచగలదని ప్రదర్శిస్తాయి.

ఎన్నికల ఫలితాలపై యువత ఓటు ప్రభావం:

2024 కర్ణాటక అసెంబ్లీ ఎన్నికలలో, నిష్క్రమణ సర్వేలు కీలక పట్టణ నియోజకవర్గాలలో 5 శాతం మార్పును వాతావరణ-స్నేహపూర్వక విధానాలు మరియు ప్రజా రవాణా మెరుగుదలలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చిన యువ హిప్ స్టర్ ఓటర్లకు ఆపాదించాయి. ఈ మార్పును గమనించిన రాజకీయ పార్టీలు ఎలక్ట్రిక్-బస్ ప్లీట్ లు మరియు స్టార్ట్ ల కోసం రాయితీ కో-వర్కింగ్ స్కీమ్ లను వాగ్దానం చేసే మానిఫెస్టోలను ప్రారంభించాయి. అదేవిధంగా, ఉత్తరప్రదేశ్ లో నైపుణ్య వోచర్లు మరియు డిజిటల్ అక్షరాస్యత శిబిరాలపై BJP దృష్టి కేంద్రీకరించడం 18-25 వయస్సుల వారిని లక్ష్యంగా చేసుకుంది, పోటీ రాష్ట్రాలలో యువ ఓట్ల వ్యూహాత్మక ప్రాముఖ్యతను ప్రతిబింబిస్తుంది. వారి సామూహిక స్వరం విధాన వాగ్దానాలను రూపొందించడంలో ఒక నిర్ణయాత్మక అంశంగా మారింది.

రాజకీయ భాగస్వామ్యం ద్వారా సామాజిక-ఆర్థిక సాధికారత:

యువత ఉద్యోగ-సృష్టి పథకాలు మరియు మెరుగైన వృత్తి శిక్షణపై నొక్కి చెప్పే అభ్యర్థులకు ఓటు వేసినప్పుడు, వారు వారి భవిష్యత్ జీవనోపాధుల కోసం వ్యవస్థాగత పెట్టుబడులను సమర్థవంతంగా డిమాండ్ చేస్తారు. ప్రధాన మంత్రి కౌశల్ వికాస్ యోజన యొక్క చట్టబద్ధత మరియు ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు వస్త్రాలు వంటి రంగాలలో అప్రెంటిస్ షిప్ ల విస్తరణ యువత కూటముల ద్వారా నిరంతర వకాల్తాకు ముడిపడి ఉన్నాయి. పిటిషన్లు మరియు ప్రజా విచారణల ద్వారా ఎన్నికైన అధికారులను జవాబుదారీగా ఉంచడం ద్వారా, యువ ఓటర్లు ఆర్థిక సాధికారత అండర్-ఎంప్లాయ్ మెంట్ మరియు ఆదాయ అసమానతను తగ్గించే స్పష్టమైన విధాన సాధనాలుగా మారుతుందని నిరూపిస్తారు.

యువత సాధికారత యొక్క సాంస్కృతిక మరియు సామాజిక కొలతలు:

బ్యాలెట్లను వేయడం యువతలో పౌర గర్వం మరియు సామూహిక గుర్తింపు భావాన్ని బలోపేతం చేస్తుంది, కులం, మతం, మరియు ప్రాంతం అంతటా సామాజిక విభేదాలను తొలగిస్తుంది. యువ పార్లమెంట్ పథకం వంటి కార్యక్రమాలు విభిన్న నేపథ్యాల నుండి విద్యార్థులను రాజ్యసభ గదిలో జాతీయ సమస్యలను చర్చించడానికి వీలు కల్పిస్తాయి, ప్రజాస్వామ్య విధానాల పట్ల గౌరవాన్ని ప్రోత్సహిస్తాయి. ఓటింగ్ రోజుల చుట్టూ ఉన్న ఉత్సవాలలో, హర్యానా మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ లోని పోలింగ్ స్టేషన్ల వెలుపల సాంస్కృతిక బృందాలు జానపద నృత్యాలను ప్రదర్శిస్తాయి, పాల్గొనేవారికి ప్రజాస్వామ్యం యొక్క పండుగ లాంటి స్ఫూర్తిని గుర్తు చేస్తాయి. అటువంటి ఆచారాలు యువ పౌరులను దేశం యొక్క విస్తృత చిత్రంలోకి అల్లుతాయి.

యువత భాగస్వామ్యంలో సవాళ్లు:

గుప్తీకరించబడిన మెసేజింగ్ యాప్ లలో మొదటిసారి ఓటర్లను లక్ష్యంగా చేసుకున్న తప్పుడు సమాచార ప్రచారాలు పోలింగ్ తేదీలు మరియు అర్హత ప్రమాణాల గురించి వాస్తవాలను వక్రీకరించాయి. సున్నితమైన నియోజకవర్గాలలో బూత్ భయపెట్టడం యొక్క అప్పుడప్పుడు సంఘటనలు యువ మహిళలు మరియు అణగారిన యువత స్వేచ్ఛగా ఓటు వేయకుండా నిరోధించగలవు. తక్కువ-ఆదాయ కుటుంబాల విద్యార్థులు సుదూర పోలింగ్ స్టేషన్లకు చేరుకోవడానికి సమయం లేదా ప్రయాణ ఖర్చులను భరించలేని ఆర్థిక అసమానతలు సమానమైన భాగస్వామ్యాన్ని మరింత బలహీనపరుస్తాయి. ఈ అడ్డంకులను అధిగమించడానికి పటిష్టమైన చట్టపరమైన రక్షణలు, సరసమైన రవాణా పరిష్కారాలు, మరియు లక్షిత మీడియా అక్షరాస్యత కార్యక్రమాలు అవసరం.

పౌర సమాజం మరియు మీడియా పాత్ర:

అసోసియేషన్ ఫర్ డెమోక్రటిక్ రిఫార్మ్స్ వంటి లాభాపేక్ష లేని సంస్థలు అభ్యర్థుల అఫిడవిట్లను విశ్లేషించి, నేర రికార్డులు మరియు ఆస్తులపై డేటాను ప్రచురిస్తాయి, యువ ఓటర్లకు కఠినమైన సమాచారంతో సన్నద్ధం చేస్తాయి. యువత-కేంద్రీకృత వార్తా పోర్టల్ YouthKiAwaaz ప్రత్యక్ష చర్చలు మరియు విధాన నిర్ణేతలతో “ask me anything” సెషన్లను నిర్వహిస్తుంది, ఓటర్లకు మరియు నిర్ణయాధికారులకు మధ్య అంతరాన్ని పూరిస్తుంది. అల్ జజీరా యొక్క ఫాల్ట్ లైన్స్ వంటి ప్లాట్ ఫారమ్ల ద్వారా పరిశోధనాత్మక డాక్యుమెంటరీలు ఎన్నికల సంఘాలను ఫిర్యాదుల పరిష్కార యంత్రాంగాలను క్రమబద్ధీకరించడానికి ఒత్తిడి చేశాయి. పౌర సమాజం మరియు మీడియా ఈ విధంగా ఉత్తేజకాలుగా పనిచేస్తాయి, యువతను విమర్శనాత్మకంగా మరియు విశ్వాసంతో పాల్గొనడానికి ప్రేరేపిస్తాయి.

చురుకైన పౌరసత్వం మరియు యువత నాయకత్వం:

యువతను సాధికారత చేయడం ఎన్నికలకు మించి స్థిరమైన పౌర భాగస్వామ్యానికి విస్తరిస్తుంది, ఇక్కడ యువకులు స్థానిక సుస్థిరత డ్రైవ్లు, న్యాయ సహాయ శిబిరాలు, మరియు ప్రజా ఆరోగ్య కార్యక్రమాలను నడుపుతారు. పూణేలో, యూత్ కైమేట్ కలెక్టివ్ ఒక గ్రీన్ కారిడార్ ప్రాజెక్ట్ కోసం మున్సిపల్ అధికారులకు విజయవంతంగా విజ్ఞప్తి చేసింది, ప్రజల వకాల్తా నగర ప్రణాళికను ఎలా రూపొందించగలదో వివరిస్తుంది. ఇ-పాలనపై విద్యార్థుల నేతృత్వంలోని హ్యేకథాన్లు స్థానిక మౌలిక సమస్యలను ట్రాక్ చేయడానికి సహాయపడే యాప్లను ఉత్పత్తి చేశాయి, సాంకేతిక నైపుణ్యాలు రాజకీయ ఏజెన్సీకి ఎలా తోడ్పడగలవో ప్రదర్శిస్తాయి. యువత తమను తాము నిరంతర వాటాదారులుగా చూసుకున్నప్పుడు, ప్రజాస్వామ్య స్థితిస్థాపకత బలోపేతం అవుతుంది.

ముందుకు వెళ్లే మార్గం: సంపూర్ణ యువత సాధికారత:

యువత భాగస్వామ్యాన్ని నిలబెట్టడానికి ఒక సమగ్ర వ్యూహం నాణ్యమైన పౌర విద్య, డిజిటల్ ఆవిష్కరణ, మరియు సంస్కృత సంస్కరణలను సమగ్రపరచాలి. రాజకీయ పార్టీలు 30 ఏళ్లలోపు అభ్యర్థులకు గెలిచే సీట్లలో కోటాను కేటాయించాలి మరియు యువ అసెంబ్లీలతో విధాన ప్లాట్ ఫారమ్లను సహ-సృష్టించాలి. ప్రభుత్వాలు మారుమూల గ్రామాలకు చేరుకోవడానికి మొబైల్ పోలింగ్ బూత్లను అమలు చేయవచ్చు మరియు మోసాన్ని నిరోధించడానికి బ్లాక్ చెయిన్-ఆధారిత ఓటర్ల ధృవీకరణను అవలంబించవచ్చు. విద్యా సంస్థలు, టెక్ సంస్థలు మరియు ఎన్నికల సంస్థల మధ్య సహకారం యువతను

ఏదాది పొడవునా పెట్టుబడిగా ఉంచే లీనమయ్యే అనుకరణలు, నిజ-సమయ అభిప్రాయం మరియు నిరంతర సంభాషణలను అందించగలదు.

ముగింపు:

ఎన్నికలలో పాల్గొనడం యువ భారతీయులకు విధానాన్ని ప్రభావితం చేయడానికి, సామాజిక సమానత్వాన్ని కాపాడటానికి, మరియు ఆర్థిక పురోగతిని సాధించడానికి అధికారాన్ని ఇస్తుంది. యువత భాగస్వామ్యం విద్య, సాంకేతికత, మరియు సమ్మిళిత పాలనా నిర్మాణాల ద్వారా పోషించబడినప్పుడు, ప్రజాస్వామ్యం సమకాలీన ఆకాంక్షలను మరింత ప్రతిబింబిస్తుంది. భారతదేశం దాని తదుపరి ఎన్నికల చక్రంలోకి అడుగుపెడుతున్నప్పుడు, దాని యువ ఓటర్ల పూర్తి సామర్థ్యాన్ని ఉపయోగించుకోవడం తక్షణ ఫలితాలను మాత్రమే కాకుండా దేశం యొక్క పథాన్ని ఒక పటిష్టమైన, భాగస్వామ్య భవిష్యత్తు వైపు కూడా నిర్ధారిస్తుంది.

(Or)

(d) వ్యక్తులు మరియు సమాజంపై విద్య యొక్క ప్రభావం

పరిచయం:

వ్యక్తులను రూపొందించడానికి మరియు సమాజాన్ని తీర్చిదిద్దడానికి విద్య ఒక శక్తివంతమైన ఉత్తేజకరం. ఇది వ్యక్తిగత ఎదుగుదల మరియు సామూహిక పురోగతికి అవసరమైన జ్ఞానం, నైపుణ్యాలు, మరియు విలువలతో ప్రజలను సన్నద్ధం చేస్తుంది. భారతదేశంలో, విద్యా హక్కు చట్టం వంటి కార్యక్రమాలు 6 నుండి 14 సంవత్సరాల వయస్సు గల పిల్లలకు ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యను అందించడం ద్వారా ఈ పరివర్తనాత్మక సామర్థ్యాన్ని నొక్కిచెప్పాయి. బీహార్ లోని గ్రామ విద్యా కేంద్రాల నుండి మారుమూల హిమాలయ గ్రామాలలోని డిజిటల్ తరగతి గదుల వరకు, విద్య తరగతి గదులు మరియు పాఠ్యపుస్తకాలకు మించి జీవితంలోని ప్రతి అంశాన్ని ప్రభావితం చేస్తుంది.

వ్యక్తిగత సాధికారత:

వ్యక్తులకు, విద్య అవకాశాల తలుపులు తెరుస్తుంది మరియు ప్రజలు అర్థవంతమైన ఉద్యోగాలను పొందడానికి మరియు వారి సామాజిక-ఆర్థిక స్థితిని మెరుగుపరచడానికి అనుమతిస్తుంది. భారతదేశంలో, ప్రధాన మంత్రి కౌశల్ వికాస్ యోజన కింద వృత్తి శిక్షణ కార్యక్రమాలు ఆతిథ్యం, ఆరోగ్య సంరక్షణ, మరియు తయారీ వంటి రంగాలలో వేల మంది యువతకు నైపుణ్యాలను పెంచుకోవడానికి వీలు కల్పించాయి. ఈ ప్రత్యేక నైపుణ్యాలను సాధించడం ద్వారా, అభ్యాసకులు ఆత్మవిశ్వాసం మరియు స్వయంప్రతిపత్తిని పొందుతారు, వ్యక్తిగత మరియు వృత్తిపరమైన సవాళ్లను మరింత సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవడానికి వారికి అధికారం ఇస్తారు.

విమర్శనాత్మక ఆలోచన మరియు నిర్ణయం తీసుకోవడం:

విద్య విమర్శనాత్మక ఆలోచన మరియు నిర్ణయం తీసుకునే సామర్థ్యాలను ప్రోత్సహిస్తుంది, సమాచారాన్ని విశ్లేషించడానికి మరియు సమాచారంతో కూడిన ఎంపికలను చేయడానికి వ్యక్తులను సన్నద్ధం చేస్తుంది. భారతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు, మోడల్ యునైటెడ్ నేషన్స్ ఈవెంట్లు మరియు కేస్-స్టడీ పోటీల ద్వారా, వ్యవసాయ సంస్కరణలు మరియు పట్టణ ప్రణాళిక వంటి విధాన సమస్యలపై చర్చించడానికి విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తాయి. ఈ అనుభవాలు తప్పకుండా సమాచారం పట్ల సున్నితత్వాన్ని తగ్గిస్తాయి మరియు స్థానిక పంచాయతీ సమావేశాలలో చురుకైన భాగస్వామ్యాన్ని ప్రేరేపిస్తాయి, ప్రజల స్థాయిలో ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియలను బలోపేతం చేస్తాయి.

శీలం మరియు నైతిక విలువలు:

ఆర్థిక లాభాలకు మించి, విద్య శీలాన్ని రూపొందించడంలో మరియు గౌరవం, బాధ్యత, సానుభూతి, మరియు న్యాయం వంటి నైతిక విలువలను పెంపొందించడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తుంది. రాష్ట్రీయ మాధ్యమిక శిక్షా అభియాన్ కింద పాఠశాలలు సమాజ సేవా ప్రాజెక్టులను అనుసంధానిస్తాయి, ఇక్కడ విద్యార్థులు అట్టడుగు వర్గాల పిల్లలకు ట్యూటర్ చేస్తారు లేదా పరిశుభ్రత డ్రైవ్ లో పాల్గొంటారు. అటువంటి కార్యకలాపాలు సామాజిక సామరస్యం మరియు సానుభూతిని పెంచుతాయి, యువ పౌరులు విభిన్న వర్గాల మధ్య సానుకూల పరస్పర సంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడానికి సహాయపడతాయి.

గుణకం ప్రభావం:

విద్య యొక్క ప్రయోజనాలు వ్యక్తికి మించి వారి కుటుంబాలు మరియు సమాజాలకు వ్యాపిస్తాయి, ఒక గుణకం ప్రభావాన్ని సృష్టిస్తాయి. కేరళలో, అధిక అక్షరాస్యత రేట్లు విద్య పట్ల ప్రాధాన్యత ఇచ్చే విద్యావంతులైన తల్లిదండ్రులుగా మారాయి, ఫలితంగా దాదాపు సార్వత్రిక నమోదు మరియు లింగ అంతరాలు నాటకీయంగా తగ్గాయి. విద్యావంతులైన వ్యక్తులు ప్రగతిశీల వైఖరులను ప్రదర్శించినప్పుడు - బాలికల విద్యను ప్రోత్సహించడం మరియు ఆరోగ్య పద్ధతులను స్వీకరించడం వంటివి - వారి ప్రభావం సామాజిక అభ్యాసాన్ని మరియు సామూహిక పురోగతిని విస్తరిస్తుంది.

ఆర్థిక అభివృద్ధి:

సమాజ స్థాయిలో, నైపుణ్యం మరియు విద్యావంతులైన కార్మికులు ఆవిష్కరణ, ఉత్పాదకత, మరియు పోటీతత్వాన్ని నడిపిస్తారు. భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి చెందుతున్న ఐటీ మరియు స్టార్టప్ రంగాలు, ముఖ్యంగా బెంగళూరు మరియు హైదరాబాద్ లో, టెక్-సావి గ్రాడ్యుయేట్లను ఉత్పత్తి చేసే విశ్వవిద్యాలయాల నుండి ఉద్భవించాయి. పరిశోధనా పార్కులను మరియు ఇంక్యుబేషన్ కేంద్రాలను ప్రోత్సహించడం ద్వారా, విద్యా సంస్థలు ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచుతాయి, ఉద్యోగాలను సృష్టిస్తాయి, మరియు ఐదు ట్రిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక వ్యవస్థగా మారాలనే భారతదేశం యొక్క దృష్టి వైపు నడిపిస్తాయి.

సామాజిక చేరిక మరియు సమానత్వం:

అట్టడుగు వర్గాల వారికి అవకాశాలకు మార్గాలను అందించడం ద్వారా విద్య సామాజిక అసమానతలను తగ్గిస్తుంది. షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు తెగల కోసం స్కాలర్ షిప్ పథకాలు వేల మంది విద్యార్థులను ఐఐటీలు మరియు ఐఐఎలు వంటి ప్రముఖ సంస్థలలో చదువుకోవడానికి వీలు కల్పించాయి. ఈ కార్యక్రమాలు చారిత్రక విభేదాలను తొలగించడానికి మరియు పుట్టుక

పరిస్థితుల కంటే ప్రతిభ మరియు ఆశయాలు విజయాన్ని నిర్ణయించే మరింత సమానమైన సమాజాన్ని ప్రోత్సహించడానికి సహాయపడతాయి.

సామాజిక సమైక్యత:

వివిధ సంస్కృతులను సహించడం మరియు గౌరవాన్ని ప్రోత్సహించడం ద్వారా విద్య సామాజిక సమైక్యతను బలోపేతం చేస్తుంది. భారతదేశం యొక్క బహుళ సాంస్కృతిక దృశ్యం అంతటా తరగతి గదులలో, విద్యార్థులు స్థానిక మరియు జాతీయ చరిత్రలను పక్కపక్కనే నేర్చుకుంటారు - దీపావళి నుండి క్రిస్మస్ వరకు పండుగలను జరుపుకుంటారు. భాగస్వామ్య సాంస్కృతిక విలువలను ప్రసారం చేయడం ద్వారా, ఈ అభ్యాస వాతావరణాలు సమాజాల మధ్య అవగాహనను ప్రోత్సహిస్తాయి మరియు సంఘర్షణకు సంభావ్యతను తగ్గిస్తాయి.

ప్రజాస్వామ్య భాగస్వామ్యం:

తమ హక్కులు మరియు బాధ్యతలను అర్థం చేసుకున్న విద్యార్థులైన పౌరుల మీద ప్రజాస్వామ్యం అభివృద్ధి చెందుతుంది. SVEEP కార్యక్రమం కింద కళాశాలలు నిర్వహించిన ఓటరు అక్షరాస్యత డ్రైవ్‌లు మహారాష్ట్ర నుండి మణిపూర్ వరకు ఎన్నికలలో యువత ఓటింగ్ శాతాన్ని పెంచాయి. రాజకీయ అవగాహనతో సన్నద్ధమైన, ఈ యువ ఓటర్లు ప్రతినిధులను జవాబుదారీగా ఉంచుతారు మరియు వారి ఆకాంక్షలను ప్రతిబింబించే విధానాల కోసం వాదిస్తారు.

ఆరోగ్య ఫలితాలు:

వ్యక్తులు పరిశుభ్రత, పోషకాహారం, మరియు నివారణ సంరక్షణ గురించి మరింత అవగాహన పెంచుకోవడంతో విద్యతో ఆరోగ్య ఫలితాలు మెరుగుపడతాయి. కమ్యూనిటీ ఆరోగ్య వ్యాపించుటలో శిక్షణ పొందిన ఆశా కార్యకర్తలు గ్రామీణ గ్రామాలలో పారిశుధ్యం మరియు రోగనిరోధకతపై అక్షరాస్యత సెషన్లను నిర్వహిస్తారు. వారి ప్రయత్నాలు శిశు మరణాల రేట్లలో నాటకీయ తగ్గుదలకు మరియు మెరుగైన మొత్తం ప్రజా ఆరోగ్యానికి దారితీశాయి.

మహిళా సాధికారత మరియు లింగ సమానత్వం:

జ్ఞానం మరియు ఆర్థిక అవకాశాలకు ప్రాప్యతను అందించడం ద్వారా విద్య మహిళలకు అధికారం ఇస్తుంది మరియు లింగ సమానత్వాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది. బేబీ బచావో, బేబీ పథావో వంటి ప్రచారాలు బాలికల నమోదును సెకండరీ పాఠశాలలు మరియు వృత్తి కేంద్రాలలో పెంచాయి. రాజస్థాన్ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ ల వంటి రాష్ట్రాలలో విద్యార్థులైన మహిళలు ఇప్పుడు వ్యవస్థాపకులు, విద్యావేత్తలు, మరియు స్థానిక నాయకులుగా అడ్డంకులను తొలగిస్తున్నారు.

డిజిటల్ అక్షరాస్యత మరియు ఆవిష్కరణ:

డిజిటల్ యుగంలో, విద్య సాంకేతిక డిమాండ్లకు అనుగుణంగా మారుతుంది, వినూత్న సమన్వయ-పరిష్కార నైపుణ్యాలను ప్రోత్సహిస్తుంది. డిజిటల్ ఇండియా వంటి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు మారుమూల పాఠశాలలలో ఇ-లెర్నింగ్ ల్యాబ్‌లను ఏర్పాటు చేసి, కోడింగ్, రోబోటిక్స్, మరియు క్లౌడ్ కంప్యూటింగ్ బోధిస్తాయి. ఈ డిజిటల్ నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి కోసం సాంకేతికతను ఉపయోగించుకోవడానికి విద్యార్థులను సన్నద్ధం చేస్తాయి, భారతదేశాన్ని టెక్ టాలెంట్ కోసం ఒక ప్రపంచ నాభిగా మారుస్తాయి.

సాంస్కృతిక విస్తరణ మరియు గ్లోబల్ పౌరసత్వం:

విద్య విభిన్న ఆలోచనలు మరియు సంస్కృతులకు అభ్యాసకులను బహిర్గతం చేయడం ద్వారా దృక్పథాలను విస్తరిస్తుంది మరియు గ్లోబల్ పౌరసత్వాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది. భారతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు విదేశీ సంస్థల మధ్య మార్పిడి కార్యక్రమాలు విద్యార్థులను వివిధ విద్యా వ్యవస్థలను అనుభవించడానికి మరియు వాతావరణ స్థితిస్థాపకత లేదా ప్రజా ఆరోగ్యంపై పరిశోధనలో సహకరించడానికి అనుమతిస్తాయి. అటువంటి క్రాస్-కల్చరల్ అభ్యాసం సరిహద్దుల అంతటా సానుభూతి మరియు సహకారాన్ని నిర్మిస్తుంది.

మానసిక మరియు భావోద్వేగ శ్రేయస్సు:

విద్య జీవితకాల అభ్యాసం, ఉత్సుకత, మరియు స్థితిస్థాపకతను ప్రోత్సహించడం ద్వారా మానసిక మరియు భావోద్వేగ శ్రేయస్సును రూపొందిస్తుంది. పెరుగుతున్న ఒత్తిడికి ప్రతిస్పందనగా, ఢిల్లీ మరియు ముంబైలోని అనేక పాఠశాలలు తమ పాఠ్యాంశాలలో మైండ్ఫుల్నెస్ మరియు కౌన్సెలింగ్ సెషన్లను ప్రవేశపెట్టాయి. ఈ కార్యక్రమాలు విద్యార్థులు ఒక వృద్ధి మనస్తత్వాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి, ఆత్మగౌరవాన్ని నిర్మించడానికి, మరియు విద్యా లేదా వ్యక్తిగత సవాళ్లను ఎక్కువ ఆత్మవిశ్వాసంతో ఎదుర్కోవడానికి సహాయపడతాయి.

ముగింపు:

విద్య వ్యక్తులను మరియు సమాజాన్ని బహుముఖ మార్గాలలో ప్రభావితం చేస్తుంది - ఇది అధికారం ఇస్తుంది, ఉన్నత స్థితికి తీసుకువస్తుంది, మరియు మారుస్తుంది. హిమాలయ గ్రామాలలోని డిజిటల్ తరగతి గదుల నుండి పట్టణ మురికివాడలలోని నైపుణ్య శిక్షణా కేంద్రాల వరకు - సంపూర్ణ మరియు సమ్మిళిత విద్యా కార్యక్రమాలలో పెట్టుబడి పెట్టడం ద్వారా, భారతదేశం స్థిరమైన అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం, మరియు ప్రజాస్వామ్య స్థితిస్థాపకతకు పునాది వేస్తుంది. దాని అభ్యాసకులను పోషించడంలో, దేశం వ్యక్తిగత విధులలో మాత్రమే కాకుండా నిరంతరం పరిణామం చెందుతున్న సమాజం యొక్క భవిష్యత్తులో కూడా పెట్టుబడి పెడుతుంది.

Q2. ఈ క్రింది గద్య భాగాన్ని శ్రద్ధగా చదివి, దిగువ ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలను స్పష్టంగా వ్రాయండి :

$$12 \times 5 = 60$$

(a) సమాచార మార్పిడిలో ప్రింటింగ్ ప్రెస్ యొక్క ఆవిర్భావం ఎలా విప్లవాత్మకమైనది?

గుటెన్బర్గ్ ప్రింటింగ్ ప్రెస్ ఆవిష్కరణ సమాచార మార్పిడిలో ఒక పెద్ద విప్లవం తీసుకొచ్చింది. ఈ ఆవిష్కరణకు ముందు, లిఖితపూర్వక సమాచారం ఒకరి నుంచి మరొకరికి చేరడానికి చాలా సమయం పట్టేది. కానీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్ వచ్చిన తర్వాత, పుస్తకాలు మరియు వార్తాపత్రికల ముద్రణ వేగవంతమైంది, దీనివల్ల సమాచారం ఎక్కువ మంది ప్రజలకు త్వరగా చేరడం సాధ్యమైంది. దీని ఫలితంగా, విద్య మరియు అక్షరాస్యత రేటు గణనీయంగా పెరిగాయి, ఇది ఒక రకంగా సామాజిక విప్లవానికి నాంది పలికింది.

(b) ఆధునిక సమాచార మార్పిడికి సంబంధించిన ప్రధాన సవాళ్లు ఏమిటి?

21వ శతాబ్దంలో ఇంటర్నెట్ మరియు సామాజిక మాధ్యమాల రాకతో సమాచార మార్పిడి అపూర్వమైన వేగాన్ని, విస్తృతిని పొందింది. అయితే, ఈ వేగవంతమైన సమాచార మార్పిడితో కొన్ని ప్రధాన సవాళ్లు కూడా వచ్చాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనది అవాస్తవ సమాచారం మరియు తప్పుడు సమాచారం వేగంగా వ్యాపించటం. సమాచారం యొక్క ప్రామాణికతను నిర్ధారించడం అనేది ఆధునిక సమాజానికి ఒక పెద్ద సవాలుగా మారింది.

(c) ప్రాచీన కాలంలో సమాచార మార్పిడి పద్ధతులు ఎలా ఉండేవి?

ప్రాచీన కాలంలో, ప్రజలు తమ ఆలోచనలను, భావాలను పంచుకోవడానికి వివిధ నెమ్మదైన పద్ధతులను ఉపయోగించేవారు. వారు గుహలలోని చిత్రాల ద్వారా మరియు సంకేతాల ద్వారా సమాచారాన్ని మార్పిడి చేసుకునేవారు. ఈ రకమైన సమాచార మార్పిడి చాలా నెమ్మదిగా ఉండేది మరియు పరిమిత సంఖ్యలో ఉన్న ప్రజలకు మాత్రమే చేరేది. ఆ తర్వాత భాష ఆవిర్భావంతో మౌఖిక సంభాషణలు, కథలు మరియు పాటల ద్వారా జ్ఞానం ఒక తరం నుండి మరొక తరానికి అందించబడింది.

(d) లిఖితపూర్వక భాష యొక్క ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

లిఖితపూర్వక భాష ఆవిర్భావం సమాచార మార్పిడికి ఒక కొత్త మార్గాన్ని తెరిచింది. దీని ద్వారా రాతి శాసనాలు, తాటాకులపై రాసిన గ్రంథాలు మరియు పురాతన పుస్తకాలు వంటి శాశ్వత రికార్డులు సృష్టించబడ్డాయి. ఈ రికార్డులు సంస్కృతి, చరిత్ర మరియు శాస్త్రీయ జ్ఞానాన్ని భద్రపరచడానికి సహాయపడ్డాయి, తద్వారా సమాచారం తరాల పాటు చెక్కుచెదరకుండా నిలిచి ఉంది.

(e) 20వ శతాబ్దపు మాధ్యమాల ఆవిర్భావం ప్రజల జీవితాలపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపింది?

20వ శతాబ్దంలో రేడియో, టెలివిజన్ మరియు టెలిఫోన్ వంటి మాధ్యమాలు సమాచార మార్పిడిని మరింత వేగవంతం చేశాయి. ఈ మాధ్యమాలు ప్రజలను ప్రపంచం నలుమూలల నుంచి అనుసంధానం చేశాయి. ఈ మాధ్యమాల ద్వారా ప్రజలు తమ ఇంట్లో కూర్చోనే ప్రపంచంలో ఏం జరుగుతుందో తెలుసుకోగలిగారు, దీనివల్ల ప్రపంచంలో జరిగే సంఘటనలపై వారికి ప్రత్యక్ష అవగాహన ఏర్పడింది.

Q3. ఈ క్రింది ప్రస్తావికను మీ సొంత మాటలలో మూడవ వంతు పరిమాణానికి కుదించండి. దీనికి శీర్షిక అవసరం లేదు :

60

సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలు (SDGs) ఐక్యరాజ్య సమితి 2015లో ఏర్పాటు చేసిన 17 ప్రపంచ లక్ష్యాలు. 2030 నాటికి ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న ఆర్థిక, సామాజిక, మరియు పర్యావరణ సవాళ్లను పరిష్కరించడమే వీటి ఉద్దేశ్యం. ఈ లక్ష్యాలు అన్ని దేశాలకు వర్తిస్తాయి.

SDGs ముఖ్యంగా పేదరికం, ఆకలి నిర్మూలన, ఆరోగ్యం, నాణ్యమైన విద్య, మరియు లింగ సమానత్వం వంటి ప్రాథమిక అవసరాలపై దృష్టి సారిస్తాయి. ఇవి శుభ్రమైన నీరు, ఇంధనం, మంచి పని, ఆర్థికాభివృద్ధి, పరిశ్రమలు, మరియు అసమానతలను తగ్గించడం వంటి అంశాలకూ ప్రాధాన్యత ఇస్తాయి.

పర్యావరణాన్ని కాపాడటానికి, బాధ్యతాయుతమైన వినియోగం, వాతావరణ మార్పులపై చర్యలు, మరియు భూమి, నీటిపై జీవితాన్ని కాపాడటం వంటి లక్ష్యాలు ఉన్నాయి. చివరిగా, శాంతి, న్యాయం, మరియు అంతర్జాతీయ సహకారం వంటివి ఈ లక్ష్యాలన్నింటినీ సాధించడానికి కీలకం అని SDGs నొక్కిచెబుతాయి. ఈ విధంగా, SDGs ఒక సమగ్రమైన ప్రణాళికను అందిస్తాయి.

Q4. ఈ క్రింది తెలుగువచనాన్ని ఆంగ్లంలోనికి అనువదించండి :

20

"Life is a continuous journey. Every person begins this journey at birth. The experiences and lessons we encounter along this path shape our personality. Childhood, youth, old age - each stage brings new changes and new challenges. For some, this journey may be smooth, while for others it may be filled with many ups and downs. But, moving forward on this journey is life. The main goal of this journey is to keep moving forward, savoring every moment without looking back. The people around us and the things we learn make this journey more meaningful.

The paths we choose on this life journey determine our future. A good decision can take our life to great heights, while a small mistake can push us into an abyss. Therefore, it's important to take every step carefully. The people we love, our friends, and family members are with us on this journey. Their encouragement, love, and support stand by us. The successes a person achieves and the experiences they gain are not just their own, but also belong to those around them. Every problem we face on this journey teaches us a new lesson.

Sometimes we may have to travel alone on life's journey. At that time, we may be overwhelmed with disappointment and despair. But, it is in such difficult times that our inner strength comes out. When we understand ourselves and realize the strength within us, even loneliness can become a great teacher. Every pain and every tear we shed on this journey makes us stronger. The most important thing on this journey is for a person to accept their past, live in the present, and move forward with hope for the future.

Ultimately, the journey of life is not just about reaching a destination, but also about enjoying the path to that destination. How we enjoy the journey is more important than where we are going. Learning a new lesson every day, observing the world around us, and living happily - these are the true purposes of this journey. By the time our life ends, when we look back, we should be able to feel satisfied that we have completed a great journey. That is the ultimate victory of our life's journey."

Q5. ఈ క్రింది ఖండికను ఇంగ్లీషు నుండి తెలుగులోకి అనువదించండి :

20

కార్ల మార్క్స్ ఒక గొప్ప 19వ శతాబ్దపు ఆలోచనాపరుడు, అతని రచనలు తత్వశాస్త్రం, ఆర్థికశాస్త్రం, చరిత్ర మరియు రాజకీయ సిద్ధాంతాలను ప్రభావితం చేశాయి. హేగెల్ మరియు హ్యూర్బాక్ వంటి జర్మన్ తత్వవేత్తలచే ప్రభావితమైన మార్క్స్, తన కాలంలో ప్రబలంగా ఉన్న సామాజిక అసమానతలు మరియు దోపిడీకి ప్రతిస్పందించాడు. పెట్టుబడిదారీ విధానం కార్మికులను ఉత్పత్తికి కేవలం సాధనాలుగా మార్చిందని, వారి శ్రమ పెట్టుబడిదారీ వర్గం యొక్క లాభం కోసం దోపిడీ

చేయబడిందని ఆయన వాదించారు. ఈ అన్యాయాన్ని పరిష్కరించడానికి పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థను కూలదోయడం మార్క్స్ యొక్క అంతిమ లక్ష్యం.

మార్క్స్ తన జీవితాన్ని సమాజాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి మరియు విమర్శించడానికి అంకితం చేశారు. ఫ్రీడిక్ ఎంగెల్స్ తో కలిసి, అతను "కమ్యూనిస్ట్ మేనిఫెస్టో" మరియు "డాస్ క్యాపిటల్" వంటి ప్రాథమిక గ్రంథాలను రూపొందించాడు.

"కమ్యూనిస్ట్ మేనిఫెస్టో" ప్రపంచ కార్మికులందరినీ ఏకం కావాలని పిలుపునిచ్చింది, పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని నిర్మూలించడం ద్వారా వర్గరహిత సమాజాన్ని సృష్టించాలని పిలుపునిచ్చింది. మార్క్స్ సిద్ధాంతాలు అతని జీవితకాలంలో విస్తృతంగా అంగీకరించబడనప్పటికీ - మరియు అతను పేదరికం మరియు బహిష్కరణను అనుభవించినప్పటికీ - అవి తరువాత గణనీయమైన ప్రభావాన్ని పొందాయి. 20వ శతాబ్దంలో, రష్యా, చైనా మరియు తూర్పు ఐరోపాలోని విప్లవాలు మార్క్స్ ఆలోచనలచే ప్రేరణ పొందినట్లు చెప్పుకునే కమ్యూనిస్ట్ ప్రభుత్వాలకు దారితీశాయి. అయినప్పటికీ, విమర్శకులు ఈ పాలనలు తరచుగా రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసం మార్క్స్ భావనలను తప్పుగా అర్థం చేసుకున్నారని లేదా తారుమారు చేశారని వాదిస్తారు, మరియు అతను ఊహించిన వర్గరహిత సమాజం అతను ఆశించిన విధంగా రూపుదిద్దుకోలేదు.

వైవిధ్యమైన మరియు కొన్నిసార్లు వివాదాస్పదమైన రాజకీయ ఫలితాలు ఉన్నప్పటికీ, మార్క్స్ సిద్ధాంతాలు ఆధునిక సామాజిక శాస్త్రం మరియు రాజకీయ ఆలోచనలో ప్రాథమికమైనవి. పెట్టుబడిదారీ విధానంపై అతని విమర్శ ఇప్పటికీ అసమానత, ఆర్థిక అస్థిరత మరియు కార్మికుల హక్కుల గురించి సమకాలీన చర్చలలో ప్రతిధ్వనిస్తుంది. మార్క్స్ యొక్క తాత్విక భౌతికవాదం మరియు చరిత్ర యొక్క వివరణ ఇప్పటికీ ప్రభావవంతంగా ఉన్నాయి, సామాజిక న్యాయం, వర్గ పోరాటం మరియు ఆర్థిక నిష్పక్షపాత అంశాలు చర్చించబడిన చోట అతని వారసత్వం కొనసాగుతుంది.

Q6. (a) ఈ క్రింది జాతీయాలను మీ సొంత వాక్యాలలో ప్రయోగించండి :

2x5=10

(i) అడుగులకు మడుగులు

అర్థం: అతిగా సేవ చేయడం, లేదా విధేయత చూపించడం.

వాక్యం: పదే పదే తన అధికారికి అడుగులకు మడుగులు ఒత్తుతూ పదోన్నతి పొందాడు.

(ii) ఉడతలు పట్టేవాడు

అర్థం: అర్థం లేని, చిన్న చిన్న విషయాల కోసం పోరాడేవాడు.

వాక్యం: జీవితంలో పెద్ద లక్ష్యాలు పెట్టుకోకుండా, చిన్న చిన్న విషయాలకు గొడవపడే ఉడతలు పట్టేవాడు వీడు.

(iii) కట్టు బానిస

అర్థం: స్వేచ్ఛ లేని, పూర్తిగా ఇతరుల ఆధీనంలో ఉండే వ్యక్తి.

వాక్యం: అజిత తన అత్తవారి ఇంట్లో అన్ని పనులు చేస్తూ, ఒక కట్టు బానిస లాగా జీవిస్తోంది.

(iv) కాలుగాలిన పిల్లి

అర్థం: స్థిరంగా ఒకచోట ఉండకుండా, పదే పదే తిరిగే వ్యక్తి.

వాక్యం: తన ఉద్యోగం కోసం ఊరంతా తిరుగుతున్న రవి, ఒక కాలుగాలిన పిల్లి లాగా కనిపించాడు.

(v) గాడిద గత్తర

అర్థం: గందరగోళం, పెద్ద శబ్దం లేదా అవ్యవస్థితమైన పరిస్థితి.

వాక్యం: ఊరిలో నాయకుల ప్రసంగం సమయంలో ఏర్పడిన గాడిద గత్తర వల్ల ప్రజలు వినలేకపోయారు.

(b) ఈ క్రింది వాటికి సమానార్థక పదాలను వ్రాయండి :

2x5=10

(i) రిపు - శత్రువు, విరోధి, పగవాడు, అరి.

(ii) మూర్ఛము - శిరస్సు, తల, శీర్షము, ఉత్తమాంగము.

(iii) ఉదకము - నీరు, జలము, అంబువు, తోయము.

(iv) చక్షువు - నేత్రము, కన్ను, నయనము, లోచనము.

(v) ఉత్తరోత్తర - క్రమముగా, వరుసగా, తరచుగా, ముందుముందు.

(c) ఈ క్రింది వాటికి వ్యతిరేకార్థక పదాలను వ్రాయండి :

2x5=10

(i) ఉచ్ఛ్వాసము - నిశ్వాసము

(ii) శీఘ్రం - ఆలస్యం

(iii) సాపేక్ష - నిరపేక్ష

(iv) పండితుడు - పామరుడు

(v) సుభిక్షము - దుర్భిక్షము

(d) ఈ క్రింది పదాలలోని అక్షర దోషాలను సరిచేయండి :

2x5=10

(i) కమళము - కమలము

(ii) పుస్తకం - పుస్తకము

(iii) కంటమూలం - కంఠమూలం

(iv) నాలిక కొశ - నాలిక కోశ

(v) సాపము - శాపము